

PS 06/25 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 13 december 2024

Inhoudsopgave	
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	4
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	7
Benoeming en beëdiging tot burgerlid van Provinciale Staten de heer R. Guijt (Volt)	10
Insprekers	10
Actualiteiten	10
Bespreekstukken	13
Beperkte bespreekstukken	35
Stemming	40
Hamerstukken	42
Sluiting	43

Index gesproken personen

Berkvens, M.P.M.J., 12, 13
Brouwers, J.F.X.M., 8, 18, 26, 30, 33, 37, 42
Buiks R.P.A.F., 8, 10, 16, 22, 23, 24, 25, 26, 27
Deckers, E.H., 8, 9
Dirken, A.M.W., 11, 13, 37, 38, 39, 40
Dommelen, J.C.F.M. van, 28, 32, 35, 38, 42
Gremmen, R.J., 8
Griffier, 7, 10
Gruijthuijsen, M.P.J.M. van, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27
Guijt, R., 10
Hamerslag, N.I., 21, 29, 31, 32, 33, 34
Hattem, A.W.J.A. van, 8, 9, 36, 39, 40, 42
Havermans, M.C.J., 7, 9
Heijmans, N.G.L., 8, 9, 35
Kammen, P. van der, 15, 22, 24, 26
Koevoets, H.J.P.E., 8
Lauwen, W.P.J.C., 34, 35
Leege, E.M., 29, 32, 36
Lepolder, P.W.A., 14, 24
Linden, J.J. van der, 8, 9
Meuwissen, C.C.R.M., 28
Miltenburg, M. van, 8, 9
Minkels, J.D., 8, 18, 25, 30, 33, 37
Nuijten, K., 7, 8, 9, 17, 18, 19, 20, 25
Putman, N.H.M., 8, 37, 42
Raak, O.E.A. van, 11
Roijackers, H.I., 30, 31, 32, 33, 34, 35
Rutjens, W.H.A., 36
Spapens, M., 28, 32
Stoot, F., 16, 25, 28, 32
Tolsma, S.A.H., 13, 24
Ven, A.J.M. van de, 12
Voorzitter, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43
Vossen, I.E.F.M., 8, 18
Wijk, P.G. van, 14

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Berkvens, M.P.M.J. (Marcel)	BBB	Mariahout
Bijl, F.S.D. (Fiona)	PvdA	Reusel
Broek, D.C.H. van den (Daan)	GroenLinks	Eersel
Brouwers, J.F.X.M. (Jan Frans)	50PLUS	Son en Breugel
Buiks, R.P.A.F (Ronnie)	CDA	Etten-Leur
Damen, C.A.M. (Lia)	BBB	Fijnaart
Deckers, E.H. (Ward)	PvdA	Vught
Dommelen, J.C.F.M. van (Johan)	BBB	Reusel
Frenken, J.P. (John)	BBB	Son en Breugel
Gremmen, R.J. (Roel)	VVD	Oss
Hamerslag, N.I (Nikky)	Partij voor de Dieren	Tilburg
Hattem, A.W.J.A. van (Alexander)	PVV	Vinkel
Havermans, M.C.J. (Marco)	BBB	Lage Zwaluwe
Heer, C. de (Cees)	CDA	Eindhoven
Heijmans, N.G.L. (Nico)	SP	's-Hertogenbosch
Hordijk, K.J.M. (Kevin)	PvdA	Tilburg
Hulten, S.M. van (Saskia)	PvdA	Eindhoven
Jansen, J.F. (Joachim)	VVD	Moerdijk
Kammen, P. van der (Patricia)	PVV	Riel
Koevoets, H.J.P.E. (Hubert)	Lokaal Brabant	Etten-Leur
Koopman, F.W.M. (Irma)	SP	Geldrop
Kuiper, A.M.H. (Angela)	Lokaal Brabant	Breda
Langenberg, K.M.M. van de (Kasper)	D66	Boxtel
Langman, T. (Tjerk)	PVV	Nuenen
Lauwen, W.P.J.C. (Wilfred)	Lokaal Brabant	Rucphen
Leege, E.M. (Ezra)	CDA	Nistelrode
Lepolder, P.W.A. (Petra)	VVD	Dongen
Linden, J.J. van der (Jade)	GroenLinks	Oss
Ludwig, T.W. (Tom)	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Meuwissen, C.C.R.M (Carola)	VVD	Maarheeze
Meylink, T.N.A. (Tom)	VVD	Eindhoven
Miltenburg, M. van (Matthijs)	D66	's-Hertogenbosch
Minkels, J.D (Jozef)	Forum Voor Democratie	Schijndel
Nostrum, J.H.F.A.M. van (Jeroen)	BBB	Oirschot
Nuijten, K. (Kevin)	JA21	Oosteind
Nuland, J.S. van (Jelle)	VVD	Oisterwijk
Philippart, M.J.A. (Michiel)	GroenLinks	Eindhoven
Pluijm, R.A.P.A. van der (Rik)	VVD	Rijswijk
Putman, N.H.M. (Ellen)	Partij voor de Dieren	Rijsbergen
Raak, O.E.A. van (Oscar)	SP	Breda
Rijvers, A.J.M. (Aloïjs)	BBB	Baarle-Nassau

Roelofs, M.A. (Maartje)	VVD	Cuijk
Rutjens, W.H.A. (Willem)	JA21	's-Hertogenbosch
Schellekens, E.F.M. (Dianne)	D66	Vught
Schipper, A. (Anne)	ChristenUnie-SGP	Best
Sheikkariem, S.S.R. (Shah)	Lokaal Brabant	Babyloniëbroek
Sluiter, B. (Boy)	PVV	Steenbergen
Spapens, M. (Maurice)	SP	Breda
Stoot, F. (Floris)	D66	Zevenbergschenhoek
Tolsma, S.A.H. (Sinne)	BBB	Wernhout
Ven, A.J.M. van de (Tanja)	CDA	Beek en Donk
Vossen, I.E.F.M. (Inge)	Volt	Rosmalen
Wijk, P.G. (Nelleke)	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Wildenberg, C.H.A. van den (Corinne)	BBB	's-Hertogenbosch
Zwart, P.S. (Suzanne)	VVD	Molenschot

**Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant
Vrijdag 13 december 2024**

Agenda

- I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda**
- II. Benoeming en beëdiging tot burgerlid van Provinciale Staten de heer R. Guijt (Volt)**
- III. Insprekers**
- IV. Actualiteiten**
- V. Bespreekstukken**
 - 21/24 Slotwijziging 2024**
 - 66/23 Eerste wijziging verordeningen Commissie Regionaal Overleg Luchthavens Budel en Seppe**
- VI. Beperkte bespreekstukken**
 - 50/24 Vaststellen TAM Omgevingsverordening - regelwijziging 1**
- VII. Hamerstukken**
 - 57/24 Vijfde wijziging Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning Provinciale Staten Noord-Brabant 2018**
 - 56/24 Notulen vergadering Provinciale Staten 18 oktober 2024**
 - 58/24 Notulen vergadering Provinciale Staten 1 november 2024**
 - 59/24 Lijst Ingekomen Stukken Provinciale Staten 13 december 2024 (periode 12 september 2024 tot en met 6 november 2024)**
- VIII. Stemming**
- IX. Sluiting**

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant **Vrijdag 13 december 2024**

mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning, voorzitter.
mr. K.A.E. ten Cate, griffier.

Volgens de presentielijst zijn 52 leden aanwezig, te weten:

Berkvens, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Sheikkariem, Sluiter, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Afwezig: *Bijl, Frenken, Schipper.*

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 9.30 uur.

De **voorzitter**: Dames en heren, we gaan beginnen. Ik open de vergadering en verzoek u te gaan staan voor een moment van stilte.

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De **voorzitter**: Ik verzoek de griffier mededeling te doen van binnengekomen berichten van verhindering.

De **griffier**: Er is bericht van verhindering ontvangen van de heer Schipper, mevrouw Bijl en de heer Frenken. De heer Philippart komt later.

De **voorzitter**: Ik wil vanaf deze plaats graag Anne Schipper en zijn familie namens ons allen condoleren met het overlijden van zijn schoonmoeder. En daarnaast is er goed nieuws. Ik wil Laura van Hazendonk en haar partner Koen van harte feliciteren met de geboorte van hun zoon Ties. Voor zowel Anne als Laura gaat er een kaart rond. Ik wil u graag allemaal van harte welkom heten, in het bijzonder de bezoekers op de publieke tribune en degenen die online onze vergadering volgen. Ik stel de agenda aan de orde en ik ga specifiek in op het volgende. Er zijn twee mondelinge vragen ingediend. Deze vragen gaan over de PAS-melders en over China. De vraag over de PAS-melders is ingediend door de SP, de vraag over China is ingediend door JA21. De agendavergadering voorafgaand aan deze vergadering adviseert om de vragen over de PAS-melders toe te staan, maar de vragen over China niet. Het woord is aan de heer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Voorzitter, ik wil hier graag een ordevoorstel doen. We hebben het college ter verantwoording geroepen. In de agendavergadering wordt een politiek spel gespeeld, dus dan doen we het maar hier. Bij deze een ordeverzoek om alsnog de mondelinge vragen te mogen stellen aan het college over China.

De **voorzitter**: Dan ga ik uw voorstel in stemming brengen. Ik kan me voorstellen dat ik dat per fractie doe en dat ik de fracties langsloop. Als u voor het ordevoorstel van de heer Nuijten bent, tot toelating van de vragen, dan bent u voor. Als u tegen het voorstel van de heer Nuijten bent, dan stemt u tegen. Ik ga de fracties in volgorde langs. BBB.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, wij zijn voor, want het is een informatieverzoek.

De **voorzitter**: VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen, want ze voldoen niet aan het criterium dat ze urgent zijn.

De **voorzitter**: Ik geef na afloop ruimte voor een stemverklaring, mocht u daar behoefte aan hebben. GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Deckers** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Buiks** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: JA21.

De heer **Nuijten** (JA21): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **voorzitter**: Volt.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Tegen.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Minkels** (FvD): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: De ChristenUnie-SGP is er niet. Dan kijk ik naar de griffie voor de uitslag. Er zijn 51 mensen aanwezig. Er zijn 25 stemmen voor en daarmee aangenomen. Daarmee zijn de vragen toegelaten. Excuus, de griffie zegt dat het niet klopt. Er zijn 25 stemmen voor en 26 tegen, daarmee niet aangenomen.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, een puntje van orde. U had ons beloofd om een stemverklaring af te mogen leggen.

De **voorzitter**: U heeft gelijk. De heer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Ik wil graag een stemverklaring afleggen, omdat we vanochtend ook een agendavergadering hebben gevoerd. Ik werp verre van mij dat er hier sprake is van een politiek spel. Voor mij is de redenering dat een mondelinge vraag urgent en actueel moet zijn. Het onderwerp is actueel, maar niet urgent. Daarom heb ik tegengestemd.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar de SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, de SP-fractie heeft voor gestemd, vanwege het feit dat het ons ook gegund is om onze mondelinge vragen te stellen. We zouden het bijzonder ongeloofwaardig vinden als wij hier tegen gestemd zouden hebben.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, wij hebben tijdens de agendavergadering tegen beide mondelinge vragen gestemd. Dat komt omdat wij vinden dat het urgent moet zijn. Wij vinden beide mondelinge vragen niet urgent.

De **voorzitter**: Anderen? De PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, de PVV-fractie heeft voor dit ordevoorstel gestemd, omdat we ten principale vinden dat het informatierecht van Statenleden moet kunnen worden uitgeoefend als zij mondeling het college ter verantwoording willen roepen. Ten tweede gaf de beantwoording van de schriftelijke vragen ons voldoende aanleiding om ook vervolgvragen te willen stellen, zeker omdat we vooraf niet geïnformeerd waren over het tekenen van dit verdrag met China, terwijl er heel veel discussie aan vooraf is gegaan.

De **voorzitter**: Kort graag. Het is een stemverklaring. Anderen? Ja, de heer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. Onze fractie heeft voor gestemd, omdat de reacties op de schriftelijke vragen onvoldoende bleken en aanleiding geven voor mondelinge vragen. Zeker omdat het hier om een wijziging van het beleid gaat, dient PS geïnformeerd te kunnen worden en moeten wij hier deze vragen kunnen stellen.

De **voorzitter**: Anderen? Ik zie BBB.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, er wordt hier gevraagd om informatievoorziening aan PS. Daar worden vragen over gesteld. Dat is voor ons altijd een urgent en actueel iets. Dus wij zijn voor.

De **voorzitter**: Anderen nog? D66.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Voorzitter, wij hebben tegen gestemd. Wij vinden het wel actueel, maar niet urgent genoeg.

De **voorzitter**: Ik kijk nog even rond. CDA.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, wij hebben voor behandeling gestemd. Richting JA21 willen wij aangeven dat zij de procedure hebben doorlopen die er voor staat. Dat leek ons het eerste argument. En wij vinden het heel belangrijk dat er ruimte geboden wordt om deze vragen te stellen. Het was een mooi moment geweest om dat vandaag te doen.

De **voorzitter**: Anderen nog? Dat is niet het geval. Dan is bij deze de agenda vastgesteld. In het vervolg van de vergadering weet u, dat u maximaal vier keer kunt interrupteren met twee vervolgvragen in de eerste termijn van uw Staten. Alle moties en amendementen die tijdens deze vergadering worden ingediend worden door de griffie op iBabs geplaatst onder de Statendag van 13 december 2024 onder agendapunt 10, ingediende moties en amendementen. Dan gaan we over tot het volgende agendapunt.

Benoeming en beëdiging tot burgerlid van Provinciale Staten de heer R. Guijt (Volt)

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Vlist, burgerlid voor Volt, heeft bij mij haar ontslag ingediend. Ze heeft de intentie om over enkele maanden weer als burgerlid terug te keren in de Staten. Wij danken haar voor dit moment voor haar inzet. Ik stel daarom de benoeming en beëdiging van de heer Richard Guijt van Volt als burgerlid aan de orde. Indachtig artikel 6 van het reglement van orde van de Provinciale Staten Noord-Brabant 2020 is door de griffier getoetst of het kandidaat burgerlid op grond van de voorwaarden als neergelegd in het reglement van orde benoemd kan worden als burgerlid. Alvorens de functie tot burgerlid te kunnen uitoefenen, legt het burgerlid conform het reglement van orde een eed of de verklaring en belofte af. De griffier heeft mij verklaard dat de heer Guijt aan de voorwaarden voldoet. Ik neem aan dat uw Staten derhalve de heer Guijt benoemen. Ik zie geen tegenberichten. Dan vraag ik de bodes om de heer Guijt naar voren te begeleiden en verzoek ik u allen te gaan staan.

De **griffier**: Ik zweer dat ik, om tot burgerlid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als burgerlid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Wat is daarop uw antwoord?

De heer **Guijt** (Volt): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

Applaus

De **voorzitter**: Ik heb zojuist de heer Guijt gefeliciteerd met zijn benoeming en veel succes toegewenst bij zijn taken als burgerlid.

Insprekers

-

Actualiteiten

De **voorzitter**: Ik ga naar de mondelinge vragen over PAS-melders. Even voor de goede orde, de heer Van Raak heeft het woord. De vragensteller krijgt maximaal twee minuten om zijn vraag toe te lichten. Het college kan in maximaal drie minuten antwoorden. De vragensteller krijgt dan maximaal een minuut om een vervolgvraag te stellen. En daarna gaat het college antwoorden. Vervolgens kan de rest van de Staten vragen stellen in maximaal een minuut. De heer Van Raak heeft het woord.

De heer **Van Raak** (SP): Dank, voorzitter. Een van de hoekstenen van een volwaardige democratie is een eerlijk en rechtvaardig bestuur. Op 27 november jongstleden is in die hoeksteen de zoveelste flinke beitel gezet. Die dag kwam het nieuws naar buiten dat het kabinet Schoof bij monde van minister Wiersma drie jaar uitstel wil voor de legalisatie van PAS-melders. Voorzitter, ik zou bijna zeggen dat het wegkijken van sommige rampen eenvoudiger is dan het wegkijken van het stikstofbeleid van dit kabinet. We creëren voor onze inwoners zelf een probleem, namelijk dat we een heleboel boeren en bedrijven feitelijk illegaal hebben gemaakt. We gooien alle oplossingen waar jaren aan gewerkt is het raam uit, want die zijn te links en die credits kunnen we onze voorgangers niet geven. Daarna komen we erachter dat het voorgaande kabinet eigenlijk de enige oplossing op papier had gezet. Dan trekken we de keutel in, om nu te zeggen dat we de oplossingen voor het meest onrechtvaardige onderdeel van deze koortsdroom nog drie jaar uitstellen. Schuld van het Rijk, gevolgen voor ons. Is het college het met de SP eens dat het besluit van het kabinet grondig tegen alle beginselen van het goed bestuur ingaat? Wat kan het college betekenen binnen de kaders van onze provincie, om Brabantse PAS-melders soelaas te bieden? Wat gaat het college doen om zich bij de rijksoverheid hard te maken voor een passende oplossing voor onze Brabantse PAS-melders. Wat gaat dit besluit betekenen voor handhavingsverzoeken die mogelijk bij de provincie ingediend zullen worden. En is het college het met de SP eens dat de provincie de kosten voor deze handhavingsverzoeken moet verhalen bij het Rijk, nu zij voorlopig weigeren met een oplossing te komen voor PAS-melders. Een van de hoekstenen van een volwaardige democratie is een eerlijk en rechtvaardig bestuur. Dit besluit heeft daar helemaal niets mee te maken. Ik ben benieuwd of we in Brabant het lef hebben de verantwoordelijkheid te durven nemen, waar het in Den Haag aan ontbreekt. Ik kijk derhalve uit naar de beantwoording door uw college.

De **voorzitter**: Dank u wel. Gedeputeerde Dirken heeft het woord.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dank u wel voor uw vragen. Zoals u weet heeft het Rijk zich voorgenomen, dat hebben ze zelfs wettelijk vastgelegd, dat het Rijk de PAS-melders wil legaliseren. De verantwoordelijkheid voor het legaliseren van die PAS-melders ligt daarmee dus bij het Rijk. Daarbij heeft zij onze hulp nodig als provincies. Dat is bijvoorbeeld om controles uit te voeren of PAS-melders ook echt PAS-melders zijn, dat noemen we verificaties. Die verificaties hebben wij in Noord-Brabant ook voor al onze Brabantse PAS-melders uitgevoerd. Wij zijn continu in gesprek met het Rijk over de PAS-melders. We voeren ook de rijksregelingen uit die bedacht worden om de PAS-melders te helpen. U kunt dan bijvoorbeeld denken aan de middelen die het Rijk recent beschikbaar heeft gesteld, om via een regeling te kijken of we een oplossing kunnen vinden voor PAS-melders. Dat is weliswaar een beperkt bedrag, maar die regeling voeren wij ook uit. Daarnaast doen we wat de minister heeft gevraagd en zien we zo lang zo mogelijk af van handhaving bij de PAS-melders. Maar de minister is er zelf van overtuigd dat de handhavingsverzoeken straks nog steeds afgewezen kunnen worden op basis van de uitwerking van de brief waar u net aan refereerde. Wij denken dat het afwijzen van handhavingsverzoeken op basis van de voorstellen in die brief op zichzelf ook mogelijk moet zijn, mits die voorstellen ook snel geconcretiseerd worden en ze snel ingevuld worden. Daarom pleiten we als gezamenlijke provincies, dat heeft u gisteren op de site van het IPO ook kunnen zien, om snel te komen met een juridisch geborgd aanvullend maatregelenpakket, om zowel daadwerkelijk te kunnen legaliseren of, als dat niet lukt, in ieder geval de onderbouwing te kunnen leveren van het afzien van handhaving voor deze mensen. Zoals ik al aangaf zien wij, dat hadden we ook in het bestuursakkoord al opgeschreven, de legalisatie van de PAS-melders echt als een Rijksverantwoordelijkheid. Dus blijven wij er ook op aandringen bij het Rijk dat dit echt hoge prioriteit moet krijgen. U mag er daarbij vanuit gaan dat wij als college daarbij steeds aangeven, als er extra kosten gemaakt moeten worden omdat wij als provincie iets uit moeten voeren, dan vinden wij ook dat die kosten door het Rijk moeten worden betaald.

De **voorzitter**: De heer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Vanaf de plaats als dat mag, voorzitter. Dank voor de beantwoording van de vragen. Goed om te horen dat het college niet achterover gaat zitten, maar actief vanuit het IPO met het Rijk in gesprek blijft. En ook de beantwoording van de laatste vraag stelt mij gerust. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Zijn er andere fracties die het woord wensen op dit onderwerp? Ja, BBB. Als het heel kort is, mag het vanaf de plaats. Als het iets langer is, hebben we het principe dat men achter het spreekgestoelte gaat staan. Meer dan een minuut heeft u natuurlijk niet, maar dan toch.

De heer **Berkvens** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik heb eigenlijk een tweetal vragen. Eentje is gericht aan de vragensteller, de heer Van Raak. Hij geeft aan dat het onbehoorlijk bestuur is. Daar kan ik mij voor een groot gedeelte wel in vinden. Maar geldt niet hetzelfde voor het Brabantse beleid met de stallende deadline? Daarbij leggen we mensen een verplichting op, waar wij vervolgens zelf geen vergunning voor geven, waardoor die mensen ook lange tijd in onzekerheid zitten. En de vraag aan het college is of onze BOS 2.0 de mogelijke oplossingen die vanuit het Rijk worden gefaciliteerd niet in problemen gaat brengen of op extra kosten gaat jagen. En wie is daar dan verantwoordelijk voor? Zijn we dat dan zelf? Of is dat ook voor het Rijk?

De **voorzitter**: Ik kijk rond of er andere fracties zijn. Laten we ons wel een beetje richten op het thema van de mondelinge vragen. Mondelinge vragen zijn heel erg gericht op het college en niet op de Staten. Houd dat in gedachten. Het CDA.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Als CDA prijzen we de SP met het stellen van deze vragen. Echter, we gaan u ook aanspreken op uw beleid dat mede onder aanvoering van de SP al vele boerengezinnen heeft doen moeten stoppen met hun bedrijven. Het is de plicht van zowel de rijksoverheid als de provincie om de PAS-melders een route tot legalisatie te bieden. In hoeverre kan de vrijwillige stoppersregeling, de LBV en LBV-plus, hier een bijdrage aan leveren? Dat is mijn vraag aan GS. Wat natuurlijk het Nederlandse stikstofbeleid in de greep houdt, is het krampachtig vasthouden aan een KDW die iedere vorm van vergunningverlening frustreert.

De **voorzitter**: Ik zei het net ook al, uw vragen moeten gericht zijn op het college. Het is geen debat, het zijn mondelinge vragen gericht aan het college. Uw vragen gaan dan ook richting het college.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): De vraag met betrekking tot de KDW is aan de SP gericht, maar ook aan GS. Geen enkel ander Europees land heeft ervoor gekozen om de KDW zo'n absolute status te geven. De Vogel- en Habitat richtlijn kent geen KDW. Is de SP bereid om het huidige kabinet te steunen met het plan om de KDW uit de wet te halen?

De **voorzitter**: Hoe vaak moet ik herhalen dat het niet richting de SP is gericht, maar richting het college. Het is richting het college gericht. Ik ga de SP ook niet de ruimte geven om antwoord te geven, ik ga het college de ruimte geven om antwoord te geven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Als CDA pleiten we ervoor dat de boerengezinnen die door willen en investeren in hun toekomst, waaronder ook vele PAS-melders, gewaardeerd, gestimuleerd en geholpen dienen te worden door de overheid. En daar spreek ik het huidige Brabantse provinciebestuur op aan, waar de SP ook onderdeel van uitmaakt.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Nogmaals chapeau voor het stellen van de vragen. Ik hoop dat u het huidige Brabantse beleid ook eens tegen het licht houdt van alle beginselen van behoorlijk bestuur en daarmee de eventuele kosten, alle extra legeskosten, innovatiekosten, proceskosten, handhavingskosten en dergelijke ook wilt verhalen op uw eigen bestuur. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik stond op het punt u het woord ontnemen. U weet dat u een minuut heeft. Anderen? Dat is niet het geval. Dan ga ik naar het college.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Volgens mij heb ik twee vragen gehoord die nog aan het college zijn gesteld. Werkt de BOS 2.0 uiteindelijk tegen het rijksbeleid? Nou, dat lijkt me niet de bedoeling. Uiteindelijk gaat het erom dat alle maatregelen die in Brabant en in Nederland worden genomen, leiden tot een situatie waarin er zowel sprake is van reductie van emissies, als sprake van natuurherstel. In die situatie kunnen we weer vergunningen gaan verlenen. Dat betekent dat wij in Brabant maatregelen nemen, waar we als Brabant zelf over gaan. En dat betekent dat het Rijk maatregelen kan nemen, die zorgen dat waar het gaat om emissies die van buiten Brabant komen er ook maatregelen worden genomen.

De **voorzitter**: U heeft een verduidelijkende vraag? Een korte dan, want we gaan niet een heel debat voeren naar aanleiding van deze mondelinge vragen. Gaat u gang.

De heer **Berkvens** (BBB): BOS 2.0 is een Brabants beleid en dat kan dus verder gaan dan het landelijke beleid. Het kan dus ook invloed hebben op het beleid dat de landelijke overheid richting de PAS-melders gaat ondernemen. Kan dat elkaar belemmeren in de uitvoering?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Uiteindelijk moet al het beleid, zowel dat in Brabant als het beleid dat er landelijk moet zijn op grond van de wet, er op gericht zijn dat er een afname van emissies is en dat er een toename is van natuurherstel. Dus ik denk niet dat ze elkaar zullen belemmeren. Het CDA stelt de vraag of de LBV en de LBV-plus een oplossing is, om te komen tot iets waar de PAS-melders gebruik van kunnen maken. Dat is op zich een hele logische gedachte. Maar op grond van jurisprudentie moet er eerst additionaliteit aangetoond worden. Er moet eerst voldoende stikstofruimte vrijgemaakt worden die teruggaat naar de natuur. Op het moment dat er weer voldoende additionaliteit aangetoond kan worden, geeft alle stikstofruimte die vrijgemaakt kan worden in principe weer ruimte om te komen tot vergunningverlening. En daarbij gelden alle mitsen en maren waar we het al veel vaker over gehad hebben.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dat was het blokje mondelinge vragen.

Besprekstukken

21/24 Slotwijziging 2024

De **voorzitter**: De heer Tolsma heeft het woord.

De heer **Tolsma** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Vandaag is het vrijdag de dertiende, twaalf dagen voor kerst. Dagen van bezinning en van samen met elkaar. Het is de bedoeling dat we constructief samenwerken voor een beter Brabant. Voorzitter, ik heb gelukkig geen zwarte kat gezien en ladders ontwijk ik sowieso. Vervolgens kon ik kosteloos met mijn voertuig op fossiele brandstof door het Van Gogh Nationaal Park hier komen. Je weet het tegenwoordig niet, maar voor je het weet, wordt je als Brabander weer ergens in beperkt en wordt er weer een luchtballon opgelaten. Daarbij merk ik op dat een luchtballon ook niet duurzaam is. Voorzitter, nu verder over de slotwijziging 2024. In de oordeelsvormende bijeenkomst heb ik me beperkt tot realistisch begroten. De gedeputeerde gaf toe dat hier een slag te slaan was en zegde toe om er werk van te maken om realistischer te gaan begroten. Ook gaf hij aan met een Statenmededelingen-plus meer realistisch aan de slag te gaan. Voorzitter, in de economische wereld is de kans groot dat je bedrijf het niet redt als je niet realistisch begroot. Bij bedrijven die het redden, is de teneur met het huidige economische beleid zodanig dat men overweegt Nederland te verlaten. Hieronder zijn waarschijnlijk startups, die wij met geld van de Brabanders op weg hebben geholpen. Voorzitter, wat mij triggert, is dat we het einde van het jaar naderen. Ik hoor weer van diverse partners die wij financieren het volgende. We hebben nog een berg budget en dat moet dit jaar op. Dat zal hier intern waarschijnlijk ook zo zijn. Wat is dat voor een cultuur? Al die signalen zijn veelal gebaseerd

op het gegeven dat er angst heerst dat als men een overschot heeft, vervolgens het jaar erop gekort gaat worden. Voorzitter, ik verneem graag van de gedeputeerde de toezegging dat hij hier paal en perk aan gaat stellen en hier afspraken met partners en afdelingen over gaat maken. Het is geen schande om budget over te houden. Het is vast verklaarbaar als er geld over is gebleven. Het is en blijft geld van de Brabander. Overigens zijn wij als BBB van mening dat subsidies rechtmatig en doelmatig verstrekt en gebruikt moeten worden en geen infuus moeten zijn voor Rupsjes Nooit Genoeg.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Tolsma. Mevrouw Lepolder.

Mevrouw **Lepolder** (VVD): Voorzitter, graag vanaf de plaats. In de commissie S&V hebben we onze technische vragen al gesteld en verder stemmen wij in met de slotwijziging. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw Nelleke van Wijk. Het is haar maidenspeech, althans haar maidenspeech in deze eeuw.

Mevrouw **Van Wijk** (GroenLinks): Voorzitter, collega's, het is voor mij eervol om op paarse vrijdag mijn tweede maidenspeech te mogen houden. Die vorige was ergens in het tweede kwartaal van 1992. Ik volgde in maart dat jaar een collega tussentijds op, om vervolgens Statenlid te blijven tot maart 2003. Mijn maidenspeech toen, denk ik, ging hoogstwaarschijnlijk over de herindeling van stadsgewest Den Bosch. Als oud-raadsgriffier is het interessant te bezien hoe de ontwikkeling van de Brabantse democratie is verlopen. Toen monistisch, drie partijen, die bij wijze van spreken al honderd jaren samen de macht hadden. Een daarvan heeft zelfs langere tijd de absolute meerderheid gehad. En daarnaast waren er dan nog vier, vijf, soms een keer zes kleinere partijen, die in grootte varieerden tussen een tot negen zetels. Er waren 79 Statenleden toen, want ja, die zes à zeven gedeputeerden waren ook Statenlid. Mocht je nu bij de begroting hebben zitten zuchten bij spreker nummer zoveel, dan moet je je bedenken dat we tot ver in de jaren '90 gewoon drie dagen over de begrotingsbehandeling deden. Dat deden we gewoon. De grootste fractie had 45 minuten spreektijd zowel in de eerste als in de tweede termijn, de twee andere coalitiepartijen ieder 30 minuten en voor de rest werd het steeds minder naargelang de grootte. Maar degene met één zetel werd toch nog 10 minuten gegund. Dan zeg ik nu, geef mij maar 15 verschillende sprekers. Prima. Dan wil ik even Mohammed noemen, ik hoop dat hij er zit. Hij was de constante in die tijd. Hij was de kamerheer van commissaris Houben in die tijd en hij is nu bode. Dus hij was er toen ik Statenlid was in de jaren '90, hij was er toen ik wegging in 2003 en hij was er vorig jaar toen ik burgerlid werd. Tijdens het monisme was er nog geen griffie. In die tijd was er een ambtenaar als Statencoördinator werkzaam en dat was Alex. Alex was ons aanspreekpunt. Toen in 2003 het dualisme in de provincies werd ingevoerd, werd Alex de Statenadviseur en een ex-Statenlid was de eerste Statengriffier. In mijn laatste periode als Statenlid mocht ik voorzitter zijn van de Statenwerkgroep die het dualisme voorbereidde. In januari 2003 werd ik raadsgriffier in Oisterwijk en ik mocht daar mijn eigen griffie met de opgedane kennis inrichten. Van monisme naar dualisme, versterking van de democratie. Is dat gelukt? In mijn ogen grotendeels wel. De Staten bepalen de eigen agenda. Er zijn mogelijkheden om zelf ideeën en informatierondes aan de agendacommissie voor te leggen. En dat was in die tijd echt heel anders. GS bepaalde wat er op de agenda kwam en wat er vooral ook niet op kwam als het hun niet zinde. Wat hetzelfde is gebleven, is het budgetrecht. En terecht, want PS is het hoogste orgaan, de baas van Brabant. Voorzitter, zo komen we dan toch bij Statenvoorstel 21/24.

De **voorzitter**: Daar heeft u nog 15 seconden voor.

Mevrouw **Van Wijk** (GroenLinks): Dank u, dat is voldoende. Tijdens de themasessie is uitvoerig gesproken over de slotwijziging 2024. We hebben als fractie geconcludeerd dat het niet handig was dat er financiële correcties plaats moesten vinden van de uitvoeringsagenda's. Maar enfin, de begroting is op orde, mits de Staten straks deze wijziging goedkeuren. De fractie van GroenLinks is alvast akkoord.

De **voorzitter**: Dank u wel. En gefeliciteerd.

Applaus

De **voorzitter**: Those were the days. Mevrouw Van der Kammen heeft het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Deze slotnota voorziet in meer dan een kwart miljard aan mutaties in de provinciale begroting. Bijna honderd miljoen voor 2024, de rest meerjarig. En in de bijlage die het college heeft aangeleverd, zijn alle mutaties van zowel de laatste wijziging 2024 als die van de eerste begrotingswijziging 2025 op een hoop geveegd. Daar is dus geen touw aan vast te knopen. De bereidheid om die spaghetti te ontwarren, ontbreekt bij het college. Ik kreeg gewoon nul op het rekest. Voorzitter, we hebben het al eerder benoemd, dit college lijkt op geen enkele manier te motiveren om de systematiek Sturen met Kaders te respecteren. Daarmee wordt de sturingskracht van PS ernstig belemmerd. Bovendien heeft GS veel macht naar zich toegetrokken, bijvoorbeeld dit jaar met de aanpassing van de financiële verordening, waarin GS veel bevoegdheden naar zichzelf heeft toegetrokken. Ik spreek hier overigens niet alleen de collegeleden op aan, die in de Statenvoorstellen en Statenmededelingen onvoldoende transparant uitleggen waar de voorstellen echt over gaan en wat de impact ervan is op de zeggenschap van PS. Is het college bereid om in Statenvoorstellen en stukken transparant en compleet duidelijk te maken waar het stuk precies op ziet en of bevoegdheden wijzigen en zo ja welke. Zo nee, waarom niet? Ik spreek hier echter ook veel van de collega Statenleden op aan, waarbij ik alvast de hoop uitspreek dat 2025 meer kritisch gehalte en meer dualistische houding in deze Staten zal brengen. Sturen met kaders, voorzitter, vierjarige beleidskaders, inclusief bijbehorende budgettaire kaders, tot stand gekomen via de open dialoog en uitwisseling met Staten, GS en organisatie. Het bevat afrekenbare en heldere doelstellingen. Daarna volgt een vierjarige uitvoeringsagenda van GS, waarmee handen en voeten wordt gegeven aan de concrete planning en uitvoering van een beleidskader. Tot zover de theorie en de systematiek Sturen met kaders zoals die bedoeld is. In plaats daarvan krijgen PS voorgekauwde beleidskaders voor tien jaar of nog langer. GS regeert kennelijk graag over het graf heen, met goedvinden van de ja-knikkende bestuurspartijen. De uitvoeringsagenda's die als Statenmededeling aan ons worden toegezonden, hebben vervolgens het karakter van een beleidskader gekregen, omdat er bijvoorbeeld budgettaire kaders in zijn opgenomen. Dat is volstrekt niet de bedoeling, maar daarmee tast GS wel het budgetrecht van deze Staten aan. Met belachelijke verzinsels als een Statenmededeling-plus worden de budgetten dan achteraf de begroting ingefietst. Van integrale afwegingen is geen enkele sprake meer in deze 'Sturen met deze kadaver- systematiek' van GS. Is het college bereid om de systematiek Sturen met kaders na te leven en enkel nog beleidskaders voor vier jaar met budgetarme uitvoeringsagenda's aan PS te aan te bieden? Zo nee, waarom niet? Ook deze slotnota bevat een waslijst aan budgetten voor uitvoeringsagenda's en het budgetrecht van de Staten. Een zuivere systematiek van sturen wordt ernstig geweld aangedaan. Voorzitter, 96 miljoen aan budget voor 2024 wordt via deze slotnota nog gealloceerd. En een hoop van die poen gaat naar overbodig beleid of zelfs bedenkelijke zaken. Zo krijgt de stichting Urgenda bijvoorbeeld ruim 226.000 euro van de provincie dit jaar. Waar heeft deze Postcodeloterij gefinancierde actiegroep in hemelsnaam belastinggeld voor nodig? En waarom wordt op de website van de stichting Urgenda geen vermelding gemaakt van deze gulle gift? Dat is immers een subsidie verplichting. Waarom handhaaft het college niet als het gaat om subsidieverplichtingen? Voorzitter, volgens het subsidieoverzicht dat Provinciale Staten worden geacht vast te stellen, zit er nog 63 miljoen euro in de pijplijn als het gaat om subsidies. Ook vorig jaar heb ik al een opmerking gemaakt over het veel te grote volume aan nog onzekere posten, zo laat in het jaar. Voorzitter, ik heb het onderwerp al eens eerder aangeroerd en ik doe het nogmaals. Deze provincie vertoont een idiote mate van beleidsdrukte en wil zich overal, werkelijk overal mee bemoeien. Dat is onverstandig. Immers, het is beter je te concentreren op je echte prioriteiten en die goed uit te voeren, dan van alles wat te doen en maar half. Het is daarnaast ook nog eens contraproductief voor de Brabantse economie. De provincie kan niet

aan mensen komen om al het overbodige beleid te bedenken, op te schrijven en in netwerksessies met elkaar te delen. Er worden dan ook veel peperdure externen ingehuurd, vaak op tarieven tussen de 90 en 110 euro per uur, exclusief btw. En dat terwijl die arbeidskrachten zouden kunnen worden ingezet om nuttig werk voor de samenleving te verrichten, in plaats van pracht- en praalbaantjes te vervullen met een hoop spelerei. Voor de geïnteresseerden, loop voor de aardigheid eens af en toe de toren in en ga zelf eens kijken naar al dat gefröbel, al die hobby's, de banners, blokken, netwerkeventspeeltjes, het theater. Voorzitter, ik zal het benadrukken, ik ben er echt van overtuigd dat ambtenaren hier hard werken. Maar de PVV is er niet van overtuigd dat de goede dingen gebeuren. Daarom zeggen wij, snijd drastisch in de hoeveelheid thema's waar de provincie op inzet en stop met die vreselijke bemoeizucht. Voorzitter, tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Van der Kammen. De heer Stoot.

De heer **Stoot** (D66): Dank u wel, voorzitter. D66 kan instemmen met het voorstel voor de slotwijziging van de begroting van 2024. Het is uiteraard goed dat we zo veel mogelijk het aantal begrotingsonrechtmatigheden beperken met het oog op de jaarstukken. Het is ook vanzelfsprekend om de financiële consequenties van de vastgestelde uitvoeringsagenda's naar de allerlaatste stand van zaken in de begroting door te voeren. Soms met een lichte afwijking van de eerdere Statenmededeling-plus. De toelichting in bijlage 1C is naar ons oordeel daarbij afdoende. Voorzitter, ik wil twee andere punten uit deze toelichting benoemen. Allereerst zien we met tevredenheid dat het Europees subsidieprogramma OPZuid erg goed loopt en mooie innovaties oplevert. Ze ontwikkelt het bedrijf VivArt-X met financiële steun uit Brabant en Europa een afbreekbaar biomateriaal om weefsel te kunnen regenereren en daarmee vrouwen met borstkanker te helpen. Gezien de mooie resultaten en de goede slagingskansen van de afgelopen OPZuid-openstellingen is het niet meer dan logisch om voor het thema Gezondheid de subsidieplafonds op te hogen. D66 is dan ook ingenomen met de extra cofinanciering van 1,13 miljoen euro voor Gezondheid, gedekt vanuit de reguliere middelen van het programma EKT. De baanbrekende innovaties die we met dit geld mogelijk maken, verbeteren de levens van vele mensen. Voorzitter, een tweede punt dat in de toelichting bij de slotwijziging onze aandacht trekt, betreft de vorming van voorzieningen voor natuurcompensatie. De provincie heeft de wettelijke verplichting om ontwikkeling van derde partijen met nadelige gevolgen voor gebieden van Natuurnetwerk Nederland alleen toe te laten, indien nadelige gevolgen tijdig gecompenseerd worden. De natuurcompensatie dient in eerste instantie door de derde partij fysiek te worden gerealiseerd. Onder bepaalde voorwaarden kan de natuur ook financieel worden gecompenseerd door geld over te maken aan de provincie. Daarna rust dan op de provincie de verplichting om de natuurcompensatie fysiek te realiseren. We zien nu dat voor natuurcompensatie een voorziening wordt ingericht, waar deze middelen van derde partijen voor natuurcompensatie in gestort worden. De voorziening bedraagt eind 2024 circa 9,3 miljoen euro. Onze vraag aan GS is als volgt. Licht er een concreet plan met een tijdspad voor de besteding van deze 9,3 miljoen euro, gereserveerd voor natuurcompensatie? Dit geld is immers bedoeld voor tijdige compensatie van de aangetaste natuur. D66 ziet dan ook graag dat de middelen hiervoor gebruikt worden en niet langer opgepot blijven. Voorzitter, tot slot. De laatste tabel in de toelichting op de slotwijziging van de begroting geeft inzicht in de ontwikkeling van de capaciteit van de provinciale organisatie, het aantal fte's. Laten we niet vergeten dat achter al deze cijfers mensen schuil gaan, onze ambtenaren die zich hard inzetten voor Brabant. Namens D66 wil ik mijn dank uitspreken voor hun toewijding en inzet in het afgelopen jaar. Ik wens hen ook fijne feestdagen toe. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Het CDA heeft tijdens de themadag al een aantal zaken aangedragen. Nu rest ons de belangrijkste zaken nogmaals te benoemen. Er liggen ruim 96 miljoen aan

aanpassingen voor, wat een bedrag. Daarvan zijn 53 miljoen administratieve aanpassingen. Dit is wederom echt veel te veel. Het CDA heeft hier vorig jaar ook al diverse keren aandacht voor gevraagd en ook tijdens de themadag van 29 november jongstleden. GS heeft aangegeven dat dit gaat verbeteren. Echter, we missen nog steeds de toezegging voor een concreet plan van aanpak. Onze vraag die we richting de gedeputeerde stellen, is de volgende. Wanneer was u nu op de hoogte van deze verschillende aanpassingen? Was dat al eerder in het jaar? Werkt u zelf met maandrappontages zodat u zaken eerder aan ziet komen? En waarom informeert u ons niet eerder als u dit soort zaken met dit soort getallen ziet aankomen? Daar willen we graag antwoord op. Bij een aantal wijzigingen zijn de bedragen ook niet onderbouwd. Ook is niet onderbouwd waarom een bedrag in de algemene middelen valt of doorgeschoven wordt. Hoe kunnen we hier nu als PS goedkeuring aan geven? Een paar voorbeelden heb ik tijdens de themadag al benoemd. Ook heeft het CDA aangegeven dat voorzieningen erg belangrijk zijn, omdat het CDA nog allerlei claims gaat verwachten bij de provincie. De gedeputeerde gaf bij de behandeling van de jaarrekening aan dat de voorzieningen zorgvuldig zijn opgenomen en dat een extern bureau de claims heeft berekend. Wat schetst onze verbazing? Nu geeft u aan dat er 227.000 euro extra opgenomen moet worden als voorziening voor claims. Deze zouden volgens de info al vanaf 2023 bekend zijn. Terwijl GS dit antwoord in juni '24 aan ons heeft gegeven. Dus ook daar graag een verklaring voor. Voor Brainport is er een achtergestelde lening van 150.000 euro die omgezet gaat worden naar een subsidie. Waarom gebeurt zoiets? Een lening is toch een lening? Er is een verkoop geweest met een boekwinst van 2,69 miljoen euro. Het CDA stelt nogmaals de vraag of de stille reserves nog in beeld gebracht gaan worden. En zijn er nog meer verkopen met boekwinst te verwachten? Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Buiks. De heer Nuijten heeft het woord.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank u wel, voorzitter. De slotwijziging 2024. In deze wijziging staan financiële correcties ook op het programma Economie, kennis en talenten en talentontwikkeling. En een van die financiële correcties is het bedrag van 42.089,55 euro, namelijk de niet-begrote reis naar China van het college. Dus hoe naïef kun je zijn om te denken er mee weg te komen om heimelijk voor meer dan 42.000 euro naar China af te reizen, om een intentieverklaring te ondertekenen zonder Provinciale Staten actief te informeren? Hoe naïef kun je zijn om een vriendschapsband aan te halen met een autoritair regime dat bewezen betrokken is bij spionage, sabotage en ondermijning van onze bedrijven, defensie en overheidsinstellingen. En hoe naïef kun je zijn om geen enkel signaal van transparantie af te geven door Provinciale Staten op geen enkel moment mee te nemen in deze beslissing? Dit college heeft wat uit te leggen. Het college is verplicht om Provinciale Staten actief te informeren, zeker bij omstreken buitenlandse reizen en al helemaal wanneer er een verdrag wordt getekend dat invloed heeft op het Brabant beleid. En nee, een summiere vermelding in de openbare besluitenlijst die zijn opgesteld, ik citeer: "ten behoeve van de media", voldoet niet. We hebben een setje schriftelijke vragen gesteld, expertmeetings gehad, debatten en moties. Het is allemaal de revue gepasseerd. Het college weet dus dondersgoed hoe gevoelig deze band tussen Brabant en China ligt. Waarom zijn Provinciale Staten niet actief geïnformeerd door het college middels memo's of Statenmededelingen? Andere provincies, zoals Utrecht en Noord-Holland, maar ook Brabantse gemeenten, als Tilburg en Eindhoven, verbreken juist de banden met China. Buitenlandse zaken, de EU en de AIVD waarschuwen voor spionage, sabotage en economische dreiging. En wat doen de Brabantse bestuurders? Die lijken doof voor kritiek en blind voor de gevaren. Hoe rechtvaardigt college het blijven aanhalen van deze vriendschapsband, terwijl andere provincies en gemeenten juist hun banden verbreken? Is het college bereid om publiekelijk excuses aan te bieden voor het negeren van Provinciale Staten en het verdrag per direct op te schorten totdat Provinciale Staten hierover wel hebben kunnen debatteren? Dank u wel.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Ik was in de veronderstelling dat wij bezig waren met slotwijzigingen. Kun je daar een toelichting op geven hoe die twee bij elkaar passen?

De **voorzitter**: Daar heeft de heer Nuijten in het begin van zijn verhaal een toelichting op gegeven.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Het is mij niet duidelijk geworden.

De heer **Nuijten** (JA21): Oké, dan kan ik het wel herhalen. In de slotwijziging worden financiële correcties genoteerd, waaronder bij het programma Economie, Kennis en Talentenontwikkeling. Een van de financiële correcties van dit jaar is het bedrag van 42.089,55 euro cent, namelijk een niet-begrote reis van dit college aan Jiangsu.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Oké.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Vandaag staan we stil bij het Statenvoorstel 21/24 en de daarmee gepaard gaande slotwijziging van de begroting 2024. Het voorstel lijkt op het eerste gezicht een logische afronding van het begrotingsjaar, maar bij nadere bestudering roept het fundamentele vragen op over de prioritering, efficiëntie en het financieel beleid. Ten eerste tonen de begrotingswijzigingen aan dat de uitgaven van de provincie alsmaar blijven stijgen. Er moeten steeds meer Brabanders naar de voedselbank en het aantal Nederlanders dat met een baan in een auto moet slapen, omdat ze geen betaalbare woning kunnen vinden, is sterk gestegen. Het is volkomen onverantwoord om alsmaar met miljoenen te blijven smijten, terwijl steeds meer Brabanders er financieel aan onderdoor gaan. Er wordt onvoldoende kritisch gekeken naar wat echt noodzakelijk is. In een tijd waarin burgers en ondernemers worden geconfronteerd met stijgende lasten, is het onze plicht om verantwoordelijkheid te nemen en te zorgen voor een efficiëntere besteding van belastinggeld. Miljoenen gaan naar projecten, waarvan de maatschappelijke impact niet of nauwelijks aantoonbaar is. We moeten prioriteit geven aan zaken die de kern raken van provinciale verantwoordelijkheid. Daarnaast worden er aanzienlijke bedragen gereserveerd voor innovatie. Ook daar zou kritisch naar gekeken moeten worden. Uit het subsidieregister blijkt dat er veel ruimte is voor besparing. Als we alleen al 15 procent van de niet-kritische subsidies schrappen, kan er jaarlijks 10 tot 20 miljoen worden vrijgemaakt. Dat geld kunnen we storten in algemene reserves of inzetten om provinciale lasten van burgers en ondernemers te verlagen. De slotwijziging omvat ook wijzigingen die ogenschijnlijk logisch lijken, zoals het herplannen van reserves en het afstemmen van budgetten op uitvoeringsagenda's. Maar wat ontbreekt, is een fundamentele herziening van de prioriteiten. Waarom blijven we ons geld inzetten op ideologische speerpunten zoals energietransitie en natuurbeleid, terwijl de provincie worstelt met praktische vraagstukken zoals verkeersveiligheid, woningtekort en economische concurrentiekracht? Bovendien wordt er in het voorstel geen rekening gehouden met alternatieven, die efficiënt en realistisch zijn. Waarom wordt er bijvoorbeeld nu niet meer geïnvesteerd in kernenergie? We moeten ons richten op onze kerntaken, we moeten Brabanders lastenverlichting geven en zij die het nodig hebben weer hoop geven. We moeten voorkomen dat belastinggeld wordt verspild aan ideologisch gedreven projecten en subsidies met twijfelachtige maatschappelijke impact. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. En tot slot geef ik het woord aan de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik zal het kort houden, voorzitter. Eigenlijk is de slotwijziging een belangrijk instrument voor Provinciale Staten. Het laatste product in de planning en de controlecyclus, met de

mogelijkheid om nog bijstellingen door te voeren in de begroting van 2024. Wat was de begroting, wat zijn de nieuwe geraamde lasten en baten, wat is de toelichting? We proberen onrechtmatigheden te voorkomen. Voorzitter, dat is best moeilijk voor een Statenlid. Maar 50PLUS blijft positief en heeft ook een droom, heeft een wens voor de kerstdagen en voor het nieuwe jaar 2025. 50PLUS hoopt bij de volgende slotwijziging ook Pukkemuk uit Dongen terug te vinden. Misschien kan de gedeputeerde daar nog iets over vertellen. Dat was mijn eerste termijn, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik zou gewoon nog wat ambitieuzer zijn, maar goed. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn van Staten. De heer Van Gruijthuijsen heeft het woord en hij heeft elf minuten voor de beantwoording. Er wordt om een schorsing gevraagd. Ik stel voor dat we eventjes schorsen tot 5 over half 11.

Schorsing

De **voorzitter**: Beste mensen, ik stel voor dat we weer gaan beginnen. Wil iedereen plaatsnemen? We gaan naar de eerste termijn, de reactie van het college. De vergadering is heropend en de heer Van Gruijthuijsen heeft het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Dank u wel, voorzitter. De eerste termijn van het college over de slotwijziging 2024. Laten we de boel in het kader van de kerstgedachte een beetje anders aanpakken. Laten we eerst naar de vragen en de inbreng van de heer Nuijten gaan over de reis naar Jiangsu. Op 19 april jongstleden heeft dit college met u uitgebreid gesproken over de herijking van ons internationaliseringsbeleid. We hebben toen een goed gesprek gehad, een goede discussie gehad zelfs, over ons internationaliseringsbeleid. En daar zijn natuurlijk de landen en regio's in Europa, maar ook de regio's buiten Europa besproken. Daar is uitgebreid gediscussieerd over onze relatie met Jiangsu. De meerderheid van de vergadering gaf op 19 april aan dat de relatie met Jiangsu open zou moeten blijven. Men deelde de lijn van dit college, ook na het gesprek met een aantal sprekers vanuit het bedrijfsleven, vanuit het ministerie en vanuit Amnesty International. En op basis daarvan is de uitvoering van het beleid gewoon op een normale manier aangepakt. Normale procedures zijn gevolgd, de uitvoering vindt plaats binnen het kader van deze herijking. De veiligheidsaanpak is met Buitenlandse Zaken en een aantal andere partijen gesproken. Sterker nog, Buitenlandse Zaken complimenteerde ons met de zorgvuldige voorbereiding van deze reis. En alles is inderdaad conform de normale procedures aan u gecommuniceerd, via inderdaad de openbare besluitenlijst, zoals we dat met elke buitenlandse reis van het bestuur doen. Dus daar zijn geen afwijkingen op geweest. U bent conform de afspraak die we met u als Staten hebben op een normale manier geïnformeerd. En dan over het verdrag. Ik wil het geen verdrag noemen, want dat klinkt te zwaar, zoals we ook hebben geantwoord in de schriftelijke vragen die u heeft gesteld. Deze MOU, om het zo maar even te zeggen, is juist een verlichting ten opzichte van de eerdere afspraken die wij met de provincie Jiangsu hadden. Dat hield namelijk in dat wij een joint committee zouden hebben, zowel vanuit de Brabantse kant als vanuit de kant van Jiangsu. We hebben juist als uitvoering van deze herijking internationaliseringsaanpak de afspraken verlicht. Dus er is geen sprake van een versterking of een intiemere verhouding met provincie Jiangsu, integendeel. Conform met wat we hebben besproken, is het een en ander juist verlicht. Ook de uitgaven met betrekking tot deze reis zijn binnen de afspraken en binnen de kaders, zoals we die in de uitvoeringsagenda EKT hebben afgesproken.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Nuijten. De heer Nuijten heeft het woord.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. Als er sprake zou zijn van een lichtere overeenkomst, waarom moest het college dan voor 42.000 euro op zo'n heimelijke manier naar Jiangsu afreizen? Waarom kon dat niet daarbuiten?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Meneer Nuijten, ik ben van harte bereid om echt in te gaan op uw vragen. Maar u blijft op deze manier insinueren dat het heimelijk is geweest. Dat werpt dit college verre van zich. Dit gebeurt ongeacht de intensiviteit van de relatie met een provincie, in dit geval Jiangsu. We hebben ook een reis naar Tokio ondernomen en in maart zal ik naar alle waarschijnlijkheid naar Zuid-Korea gaan. Dat zijn gewoon de reizen en de kosten die wij als provincie hebben. Dat gebeurt binnen de kaders en ook binnen de nota Integriteit van het college, maar ook binnen de kaders van het ministerie van Buitenlandse Zaken. En dat staat los van de inhoud of de omvang van een relatie.

De **voorzitter**: Meneer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. Ik blijf het toch heimelijk noemen. En waarom? Omdat GS weet dat dit een gevoelig onderwerp is in PS. Er zijn debatten gehouden, we hebben moties ingediend, we hebben expertmeetings gehouden, schriftelijke vragen gesteld. Dus het college weet heel goed dat dit gevoelig ligt. Daarom hoort het college ons actief te informeren met memo's of met een Statenmededeling en niet met een openbare besluitenlijst. Ik heb een tweede vraag. De gedeputeerde zegt dat het een lichtere vorm is. Als ik het memorandum erbij pak, zie ik hier staan dat het gaat om het verstevigen van de vriendschap. Er staat ook dat het gaat om het verder consolideren van vriendschappelijke coöperatie en het uitbreiden en uitdiepen van een coöperatie. Voorzitter, dat is geen lichtere vorm. Dat is juist een intensivering van de samenwerking en de vriendschap met Jiangsu.

De **voorzitter**: Meneer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Dan graag ook de totale tekst, meneer Nuijten. Want een deel gaat over cultuur en andere delen gaan over de economie of bijvoorbeeld landbouw. Daar wijken we af van de omvangrijkere organisatie zoals met het joint committee ten opzichte van het verleden. Juist op basis van de gesprekken die we hebben gevoerd begin dit jaar. We hebben te maken met een verschuiving, waarbij er op het onderwerp van cultuur juist intensivering plaatsvindt, meneer Nuijten. Dus daar zit geen woord Spaans bij. En ja, graag praten wij met u daarover verder. De eerste bijeenkomst van het Platform Internationalisering vindt volgens mij plaats in januari. Dat is denk ik ook het juiste moment om dit weer te bespreken. De reisverslagen zullen op korte termijn worden vastgesteld. We hebben op 19 april de toezegging gedaan dat we die reisverslagen aan u aanbieden. Dan is het vervolgens aan het Platform Internationalisering om ze wel of niet te bespreken. Ook dat is gewoon conform de eerdere toezegging en de eerdere afspraken die we met elkaar hebben gemaakt.

De **voorzitter**: De heer Nuijten tot slot.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. De gedeputeerde geeft aan een goede veiligheidsaanpak te hebben gehanteerd. Ik vroeg me af, hebben de deelnemers net als in 2019 weer de telefoons moeten uitzetten gedurende de reis?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Sterker nog, we hebben onze eigen telefoons niet meegenomen. We hebben aparte telefoons gebruikt die leeg zijn, conform de richtlijnen van Buitenlandse Zaken. Dat deden we vijf jaar geleden ook al. Onder andere daarom ontvingen we ook de complimenten vanuit het ministerie.

De heer **Nuijten** (JA21): Voorzitter, dat klinkt alles behalve als een vriendschap.

De **voorzitter**: Ik ga naar mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Ik zou ook niet aan het kerstdiner gaan zitten bij vrienden waar ik niet eens mijn telefoon mee kan nemen, omdat dat onveilig zou voelen. Maar mijn vraag gaat over wat de heer van Gruijthuijsen aangaf over het nieuwe internationaliseringsplan. Hierin staat ook expliciet beschreven dat mensenrechten worden besproken, zoals bijvoorbeeld ook is te lezen in het verslag of in ieder geval wat er nu aan informatie ligt. Er staat dat er een organisatie voor vrouwenrechten is bezocht en bijvoorbeeld ook een organisatie voor werknemers. Ik vroeg me af of dan bijvoorbeeld ook de rechten van werknemers van Oeigoerse afkomst, die vaak nog dwangarbeid moeten ondergaan, zijn meegenomen, of bijvoorbeeld Oeigoerse vrouwen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): U refereert aan de antwoorden op de schriftelijke vragen die zijn gesteld. Het reisverslag komt nog naar u toe, zoals ik dat net heb gezegd, in de aanloop naar het Platform Internationalisering. In april hebben we aangegeven dat wij onder andere over mensenrechten spreken op het niveau van de provincies. De kwestie rondom de Oeigoeren is echt iets voor de nationale overheden, omdat dat ook op een andere plek plaatsvindt en dus ook op een andere plek besproken moet worden. Wij richten ons bij ons bezoek en onze afspraken en ontmoetingen juist op datgene wat wij hier in provincie Brabant doen met betrekking tot Jiangsu. Daarom praten we bij de twee bezoeken die u aanhaalt over de rechten van werknemers en van LHBTQI-gemeenschappen. Op die manier proberen we op die lokale plekken over die elementen met de bestuurders van provincies, of met vertegenwoordigers van die organisaties deze mensenrechten te bespreken. En dat hebben we gedaan. Dat zult u ook in het reisverslag terugzien.

De **voorzitter**: Gaat u verder?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Dan ga ik door naar de overige vragen bij de slotwijziging. Een aantal van u noemde de bijeenkomst op 29 november een oordeelsvormende bijeenkomst. Maar de commissie Sturen en Verantwoorden is geen oordeelsvormende themabijeenkomst. Daar worden de technische aspecten van de S&V-stukken besproken. En ik heb daar inderdaad, als uw adviseur van de commissie Sturen en Verantwoorden, aangegeven dat u een plan van aanpak zult zien bij de begroting 2026. Dat is het moment om opnieuw reëel te gaan begroten en onderbestedingen aan te pakken. Dat heb ik destijds aan de heer Buiks toegezegd. Ik neem die verantwoordelijkheid inderdaad op me om reëel te gaan begroten. Wees ook gewaarschuwd, want dat doen we dan voor de hele begroting, dus ook het onderdeel dat betrekking heeft op de PS-kant van die begroting, meneer Buiks. Dus ja, daar gaan we zeker aan werken. Dan een opmerking over het punt van de heer Tolsma over de eindejaar facturen. Ten opzichte van elk systeem willen wij perverse prikkels gaan voorkomen. Dus we gaan proberen te voorkomen dat er met dit huidige systeem aan het einde van het jaar in een keer heel veel facturen komen, om toch maar iets binnen te halen of iets uit te kunnen geven. Ik ben niet zo gediend van de perverse prikkels die daaraan ten grondslag liggen. Dat weet de ambtelijke organisatie dondersgoed. De heer Buiks vroeg nog naar de informatie vanuit de ambtelijke organisatie. Ik kan u zeggen dat we op hoofdlijnen erbovenop zitten. Ik heb geen maandelijkse rapportages, dat is ook niet nodig, denk ik. Ik kom met dat plan van aanpak bij u in het Statenvoorstel van de begroting '26. De wijzigingen van de begroting '24 en de begroting '25 kunt u keurig los van elkaar in bijlage 1a met betrekking tot 2024 en in bijlage 1b met betrekking tot 2025 zien. Dus ze zijn niet op een hoop geveegd. Deze periode maken wij als college ook geen beleidskaders meer, ook geen beleidskaders die langer dan vier jaar zijn. Dus die toezegging kan ik doen. Het is aan een volgend college hoe dan om te gaan met beleidskaders en de reikwijdte en de duur van die beleidskaders te bepalen. Dan nog een aantal concrete vragen. De heer Buiks haalde de voorziening van claims aan. Daar wordt elke keer de meest actuele inschatting van gemaakt. En in de tijd kan dat iets verhoogd of iets verlaagd worden, dat is een risico-inschatting die door onze mensen wordt gemaakt. Dat gebeurt onder andere samen met een adviseur, zoals u al aangaf. Dat is de accountant geweest, als ik me dat goed herinner. Dan over de lening met betrekking tot Brainport. We hebben een

subsidieverordening. We doen dat op diverse manieren, ofwel via een lening, ofwel via een subsidie. U heeft ook kunnen lezen in de beantwoording van de technische vragen van uw collega, dat wij het maatschappelijk doel cyber weerbaarheid in ieder geval zo goed mogelijk hebben nagestreefd. Helaas bleek tijdens dat traject dat er niet genoeg betalende bedrijven waren, om tijdens die periode een bijdrage te leveren. Toen hebben we uiteindelijk als college besloten om deze lening om te zetten naar een subsidie. Dat is een afweging die wij hebben gemaakt. Mevrouw Van der Kammen gaf aan dat ze op de website van de agenda had gelezen dat wij als provincie Noord-Brabant nog niet als subsidiegever vermeld stonden. Hartelijk dank voor die informatie en dat u daarop gelet heeft. De subsidie is nog niet vastgesteld, heb ik zojuist gehoord. Bij het vaststellen van subsidie kunnen wij daar keurig rekening mee houden, met de mate waarin wij de subsidie hebben toevertrouwd en met welk bedrag wij die subsidie dan uiteindelijk zullen vaststellen. Daar heb ik wel een kanttekening bij. En dat heeft collega Smeulders bij de subsidieverordening ook al gezegd, volgens mij. Niet alles is juridisch afdwingbaar.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen heeft het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dankjewel, voorzitter. Overigens houdt ook Cyberweerbaarheid Brainport zich niet aan die publicatievoorschriften van de provincie. Dus ik zou zeggen, neem die gelijk even mee. Maar dat was niet mijn vraag. De regio Brainport is een regio waar het college altijd over pocht, omdat het de derde rijkste economische regio van Nederland is na Amsterdam en Utrecht, met heel veel economische bedrijvigheid. Was er nou echt geen enkel bedrijf te vinden dat bereid is om die lening, die dan zogenaamd voor niet-levensvatbare bedrijfseconomische activiteiten is, over te nemen? Waarom moet de belastingbetaler daar weer voor opdraaien? Is er nou echt geen rijk bedrijf in die regio te vinden dat zegt, Cyberweerbaarheid Brainport ga ik voor mijn rekening nemen?

De **voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): In de contacten die wij met de stichting Cyber Weerbaarheidscentrum Brainport hebben gehad, hebben zij uitgelegd dat dat niet haalbaar was. En of daar rijke of arme bedrijven zijn, dat weten we niet. Wij kennen de KvK-gegevens niet, mevrouw Van der Kammen. Maar uiteindelijk is de slotsom, dat wij als college het besluit hebben genomen om de lening in overleg met de stichting Cyber Weerbaarheidscentrum Brainport om te zetten in een subsidie.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Er staan veel partners genoemd op de website van Cyber Weerbaarheidscentrum Brainport, er staan veel bedrijven en organisaties bij vermeld. De provincie ontbreekt overigens. Ik zou me kapot schamen als mijn naam daarbij stond en ik had niet iets gedaan om te voorkomen dat de belastingbetaler hiervoor moet opdraaien.

De **voorzitter**: Ik ga naar meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Ik had een paar vragen, gedeputeerde. U zei aan het begin dat er een plan van aanpak komt. Dan heb ik het over de overhevelingen natuurlijk. En toen vroeg ik ook in mijn betoog aan u, wanneer wist u dit nou? Want ik kan me voorstellen dat u als gedeputeerde wat eerder op de hoogte bent dan wij. En waarom blijft dit tot het laatste moment onzichtbaar voor ons? Want het lijkt me toch heel erg snel zichtbaar voor uw organisatie. Mensen kunnen al snel zien wat ze gaan overhouden dit jaar of wat ze gaan tekortkomen in welke vorm dan ook. U zegt dat u niet met maandrapportages gaat werken, maar ik ben toch wel benieuwd hoe u dan zelf op de hoogte blijft. Vindt u het zelf niet prettiger om eerder te weten of iets wel of niet gerealiseerd wordt, zodat u dat zelf kunt bijsturen? Dat is mijn eerste vraag. Mijn tweede vraag ligt eigenlijk een beetje in het verlengde van de vraag van mevrouw Van der Kammen. Ik

vind het wel vreemd dat wij nu lezen, dat u die afweging heeft gemaakt om een lening om te zetten in een subsidie. U zegt dat u dat besloten heeft als college. Maar waar toetst u dat aan? Waar kunnen wij u op controleren of u daar een goed besluit genomen heeft? Dat is mijn tweede vraag.

De **voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Ik begin met de eerste vraag. Op het moment dat de slotwijziging bij mij langskomt, word ik geïnformeerd over het concept van de slotwijziging. Dan gaat het vervolgens naar het college, dat een besluit neemt over deze slotwijziging. Dan gaat het vervolgens naar u. Dus dat is de periode in de voorbereiding naar publicatie. De slotwijziging wordt dan aan u toegestuurd. Dat is het moment dat ik geïnformeerd ben over de stand van zaken van de slotwijziging. Dat zijn ook de meest actuele cijfers en inschattingen. Daarvoor gaat het over Burap-II of de begroting van '25. Daarbij gaat het om de meest actuele inschattingen van overhevelingen en onderbestedingen, dat zijn geen zwart-witkeuzes, meneer Buiks. En ik heb inderdaad bij de commissie Sturen en Verantwoorden aangegeven dat ik voor de begroting van het volgend jaar, dat vond u ook een logisch moment, het reëel begroten echt aan de voorkant op een goede manier aan zal pakken. Dat laat ik zien in het Statenvoorstel bij de begroting '26. Tenslotte, de tweede vraag. In het gesprek met die stichting is er gepresenteerd wat men wel of niet kan doen. Dan heb ik het over bedrijven die gebruik maken van de diensten van het Cyber Weerbaarheidscentrum tegen bepaalde randvoorwaarden. En dan is het aan het college om een afweging te maken om wel of niet die lening om te zetten in een subsidie. U mag ervan uitgaan dat dit college niet zomaar uit de losse pols aangeeft, laten we een lening maar omzetten in een subsidie. Dat proces doen we elke keer zorgvuldig. Overigens is volgens de algemene subsidieverordening alles een subsidie in de vorm van een lening. We gaan niet over een nacht ijs, dat wordt grondig besproken. Het thema cyberweerbaarheid van ons Brabants bedrijfsleven is heel erg belangrijk en daar willen we stappen in zetten. Dus het is uiteindelijk die maatschappelijke investering waard.

De **voorzitter**: Meneer Buiks heeft het woord.

De heer **Buiks** (CDA): Dan reageer ik op allebei de antwoorden die u geeft. Ten aanzien van het eerste punt, zou u als gedeputeerde niet veel eerder willen weten hoe het staat met de budgetten en hoe we draaien? Een controller die u in dienst heeft, moet toch weten met welke uitgangspunten men aan de voorkant vertrekt? Bij de bestuursrapportage krijgen we het in beeld, maar daarna niet meer. Terwijl we over miljoenen praten. Ik denk dat u er dan toch veel korter op moet gaan zitten. U moet toch weten wat de stand van zaken is, of u geld overhoudt of tekort komt en of u nog andere dingen kunt doen? Daar heb ik nog graag een reactie op. Bij het tweede punt kan ik me voorstellen dat de lening ook in de voorzieningen kan vallen. U zet het nu om naar subsidies, dan denk ik, daar hebben we ook voorzieningen voor om het daarin op te vangen. Ik vind dat het voor ons echt heel moeilijk te controleren is op welke gronden u die afweging hebt gemaakt als college. Wij zien het dan in de rapportage terug en daar moeten wij het mee doen.

De **voorzitter**: Meneer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Ik heb buitengewoon veel vertrouwen in onze ambtelijke organisatie, juist ook in de financiële kolom. Zij zitten boven op de bal. Op de juiste momenten wordt ik daarover geïnformeerd. Dat is wederom mijn reactie, meneer Buiks. Daar heb ik op zich een heel goed gevoel bij. Desalniettemin ben ik zeker van plan om het thema rondom onderbesteding in de aanloop naar de begroting van '26 eens goed te bespreken met de ambtelijke organisatie. Dat heb ik nu voor de derde keer gezegd. Daar kom ik bij de begroting op terug, dat vond u ook het natuurlijke moment. En ik val ook bij het tweede punt in herhaling. De afweging is een uitvoeringskwestie en een inschatting van dit college

samen met de ambtelijke organisatie en samen met in dit geval stichting Cyber Weerbaarheidscentrum Brainport.

De **voorzitter**: Meneer Buiks, tot slot.

De heer **Buiks** (CDA): Ik wil u in ieder geval meegeven dat ik vind dat u bij dit soort bedragen, bijna 100 miljoen euro, niet gewoonweg kunt zeggen dat u daar vertrouwen in heeft. Het is uw rol om daar korter op te zitten. We gaan u daarin volgen. Tot zover.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Ten slotte zijn er nog twee vragen die ik van een antwoord wil voorzien. De eerste van D66 gaat over financiële natuurcompensatie. Dat is een terechte opmerking. Als de initiatiefnemer een fysieke compensatie doet, dan is hij verplicht om dat binnen drie jaar tijd te realiseren. Als het financieel gecompenseerd wordt dan staat daar geen termijn voor. Dan ontvangen wij wel de financiën en dat is juist niet de bedoeling. Dus het college zal in het komend jaar met concrete voorstellen komen om die middelen op een goede manier weg te zetten en de natuur buiten het natuurnetwerk te compenseren. U heeft inderdaad gelijk dat we dat moeten doen, dat geld kan niet opgepot worden. Dan ten slotte de vraag van 50PLUS. Ik haalde dat punt al even aan bij de commissie Sturen en Verantwoorden. Collega Smeulders is met de initiatiefnemer in gesprek. De ervaringen zijn positief, dat heb ik net nog gecontroleerd. Desniettemin is de afspraak nog niet gemaakt. We verwachten dat we in het eerste kwartaal van '25 een resultaat hebben geboekt met de initiatiefnemers. En dan heb ik volgens mij alle vragen van PS beantwoord. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we naar de tweede termijn. Ik kijk naar de heer Tolsma.

De heer Tolsma (BBB): Voorzitter, een korte reactie vanaf deze plaats. De gedeputeerde heeft genoeg toezeggingen gedaan richting mijn kant. Het is voor nu genoeg.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Lepolder.

Mevrouw **Lepolder** (VVD): Nee, dank u.

De **voorzitter**: Mevrouw Van Wijk? De heer Heijmans? Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Er blijven toch nog wel een paar puntjes die wat mij betreft niet afgedaan zijn. Ik kijk bijvoorbeeld even naar de beantwoording van de technische vragen met betrekking tot het Life Sciences and Health Fund. In de slotnota staat iets over de verkoop of aflossing van deze lening. Mijn vraag was, is het verkoop of een aflossing? En dan krijg ik als antwoord nee, beiden zijn niet juist. Het moet zijn, door de realisatie van exits is er liquiditeit overschot ontstaan van waaruit de lening kan worden afgelost. Voorzitter, wat moet ik als PS met zo'n antwoord? Kennelijk zitten er fouten in de slotnota. Maar ja, met deze brij aan woorden kan ik niet zo heel erg veel. Ik zou graag willen weten of er nog meer van dit soort zaken zijn in de slotnota, die eigenlijk onjuist zijn weergegeven. Kunnen wij daarover worden geïnformeerd? Ik had ook een vraag over een stelpost over de CEO. Er waren middelen toegewezen naar aanleiding van het beleidskader Digitale Transformatie voor 2024 en 2025, daarna loopt dat beleidskader af. Nu worden er in de huidige slotnota middelen doorgeschoven naar 2026 en 2027. Dat is dus na de periode van het beleidskader en daarmee doorkruist GS het mandaat van PS. Ik wil graag weten waarom GS dat doet. Waarom worden die middelen niet gewoon terug naar de vrije begrotingsruimte algemene middelen gesluisd? Dan wil ik toch nog even terugkomen op die gulle gift aan Brainport. Er zijn talloze duurbetaalde cybersecurity bedrijven bij dat Cyber Weerbaarheidscentrum aangesloten. Ook accountants zijn daarbij aangesloten. Het is een van de rijkste

regio's van Nederland. En dan moeten we lezen in de beantwoording dat aflossing van de lening niet realistisch is, maar dat er wel toegevoegde waarde is en dat het wel resultaten boekt, maar dat het verdienmodel onvoldoende is om de lening af te lossen. Voorzitter, ik wil het echt nogmaals benadrukken, ik vind dit schandalig. Die bedrijven zijn allemaal aangesloten bij dat Cyber Weerbaarheidscentrum, iedereen kan het gewoon op de website teruglezen. Ik zou me kapot schamen dat ze afhankelijk moeten zijn van belastinggeld op deze manier. Ik heb daar geen woorden voor. Dan het niet handhaven van de subsidieverplichtingen. Het college stelt dat dat allemaal moeilijk is en juridisch niet afdwingbaar. Maar het zijn gewoon subsidieverplichtingen. Die hebben we in de ASV opgenomen. Ik lees ze ook terug in de subsidiebeschikkingen, dus waarom zouden die zaken niet afdwingbaar zijn? Ik vind dat echt heel raar. Ik heb vandaag al twee voorbeelden gegeven dat de subsidieverplichtingen niet worden nageleefd. Ik zou zeggen, er is werk aan de winkel. Wat betreft onderbesteding, het is eigenlijk al het veertiende jaar dat ik hetzelfde verhaal hoor, namelijk dat men daarmee aan de slag gaat. Ik weet niet hoe geloofwaardig dat nog is. Maar misschien dat 2025 een mooi jaar wordt, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Stoot.

De heer **Stoot** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik kan kort zijn. Dank voor de beantwoording. Wij hopen dat het concrete plan in ieder geval in het eerste semester van komend jaar bekend wordt. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, wij zouden nog graag een reactie krijgen van de gedeputeerde op de vraag over de stille reserves van 2,69 miljoen euro. We zouden willen weten of er nog meer stille reserves zijn die niet in beeld zijn, of dat u die in beeld gaat brengen. Ook bij het verhaal van de voorzieningen van 224.000 euro in de eerste termijn zouden we nog graag een reactie krijgen. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor de beantwoording van mijn vragen. Maar een verdrag licht noemen terwijl in de MOU staat verder verstevigen, uitbreiden en woorden als uitdiepen van de vriendschap, zeggen dat telefoons en laptops uit zijn gezet gedurende de hele reis en dat vervolgens vrienden noemen en het blijven volhouden dat een openbare besluitenlijst voldoende is om PS te informeren, terwijl we hartstikke goed weten dat dit gevoelig ligt bij bijna de helft van deze Staten, dan denk ik echt dat de zelfreflectie van het college net zo schaars is als haar transparantie. Ik begrijp heel goed dat praten, onderhandelen en afspraken maken mogelijk moet zijn, zelfs met hele nare regimes zoals China. Soms is het ook echt nodig. Maar het een vriendschap noemen, dat gaat ons echt te ver. Ik heb nog twee vragen na de beantwoording van de gedeputeerde in de eerste termijn. Hoe gaat het college ervoor zorgen dat Provinciale Staten in de toekomst actief geïnformeerd worden over internationale gevoelige reizen en samenwerkingen? Het college stelt trots dat dit bezoek bedoeld was om economische kansen te bespreken en sociale thema's aan te kaarten. Maar nogmaals, waarom moest het allemaal zo heimelijk gebeuren? Want in Jiangsu werd het groot in de media gebracht. Maar waar waren de normaal altijd zo uitgebreide persberichten hier in Brabant? En nee, ik heb het niet over twee regels in de openbare besluitenlijsten. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Minkels?

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Nee, dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Brouwers?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Heel kort, voorzitter. We hadden het over een wens en een droom voor volgend jaar. 50PLUS heeft het antwoord gehoord van GS, in het bijzonder van een paar gedeputeerden, maar ook de voorzitter gehoord, die zegt dat het in het eerste kwartaal moet gebeuren. Daar wordt 50PLUS erg vrolijk van. Ik hoop dat Pukkemuk uit Dongen gerealiseerd gaat worden. Dank u wel.

De **voorzitter**: U begrijpt dat ik afstand neem van een toezegging die ik nooit kan doen als voorzitter. Ik geef het woord aan de gedeputeerde.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Ik ben bijzonder blij met het optimisme van de heer Brouwers. We hebben u goed gehoord. Wij zijn positief en blijven ook positief, meneer Brouwers. Desalniettemin, het is uiteindelijk pas rond als het rond is. Dat is een goed gezegde. Nogmaals, we doen ons best omdat het eerste kwartaal van '25 aan u voor te leggen. De heer Nuijten geeft aan dat het gevoelig ligt. Of iets gevoelig of niet gevoelig ligt, hangt ook af van de timing et cetera. Die discussie hoort thuis bij het Platform Internationalisering. Door u als PS werd gewenst om een Platform Internationalisering in te richten. Ik heb begrepen dat de agendavergadering dat ook een goed idee heeft gevonden. In januari vindt volgens mij het eerste platform plaats. En daar kan alles rondom reizen de komende jaren besproken worden. En wij zullen conform de bestaande procedures reizen ondernemen binnen de kaders die er zijn binnen de uitvoeringsagenda Economie. Daar zullen wij naar handelen. Ik had in de eerste termijn al gereageerd op de voorzieningen, volgens mij. De inschatting van de hoogte van de voorziening doen wij op basis van de meest actuele inschatting. U refereerde aan een bedrag dat in de jaarrekening stond, dacht ik. Er is een risico-inschatting gemaakt, samen ook met de accountant, of iets wel of niet staat te gebeuren. Wat zijn dan de eventuele financiële gevolgen en moeten die dan in een voorziening worden geplaatst? Op basis daarvan is er bij de jaarrekening dat bedrag neergezet. En op basis van de meest actuele informatie wordt dan de voorziening elke keer daarop aangepast. Dus zo zit de systematiek in elkaar. Dat verklaart dan ook eventueel een verhoging of een verlaging. De stille reserves is een complex onderwerp, de naam zegt het al. Het is complex om de stille reserves goed te berekenen. Wat het college betreft laten we die stille reserves ook stil, ook in relatie tot datgene wat er voor de buitenwereld is. Dat doen we ook op advies van onder andere de accountant. Dan de vragen van de PVV. Begin deze week of halverwege de week zijn de technische vragen beantwoord, mevrouw Van der Kammen. De ambtelijke organisatie doet haar uiterste best binnen 48 uur die technische vragen te beantwoorden.

De **voorzitter**: Meneer Buiks, ik denk dat mevrouw Van der Kammen toch even voor wil. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Sorry, voorzitter, maar ik heb de antwoorden op de technische vragen vanmorgen pas ontvangen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Ze zijn halverwege deze week verstuurd, volgens mij.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Maandag, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Ik denk dat er wat ruis op de lijn zit wanneer de vragen binnenkomen. Maar goed, dat was mijn vraag niet. Natuurlijk ken ik de systematiek met betrekking tot voorzieningen. Maar het gaat mij erom dat ik daar aandacht voor heb gevraagd bij de jaarrekening. Ik was heel geïnteresseerd in hoe dat bedrag voor voorzieningen tot stand was gekomen. En nu staat er in de toelichting bij de slotwijziging dat er een bedrag bij gevraagd is, terwijl dat al bekend was in '23. U zei als gedeputeerde tegen mij, we hebben dat met externen en met de accountant besproken. Dat was u nu ook aan het vertellen. Maar nu

komt er in die slotwijziging een stuk tekst naar voren, waarin staat dat het in '23 al bekend was. En in juni zei u, dit is een actuele opgave van de voorzieningen. Daar ging het mij om. De systematiek die beheers ik wel ongeveer, denk ik. En de tweede vraag die ik stelde, was dat u zegt, dat u de stille reserve stil gaat houden. Dat doet u samen met de accountant. Ik kan me niet voorstellen dat deze het advies heeft gegeven om stille reserve stil te houden. Maar ik vraag dan om de motivatie. U zegt dat u mensen uit het bedrijfsleven niet slimmer wil maken dan ze zijn, omdat ze dan de bedragen misschien terug zien komen van activa op de balans. Maar als dit soort bedragen boven tafel komen, bijna 3 miljoen euro aan stille reserves door een verkoop, dan ben ik wel geïnteresseerd. Wat kan ik de komende tijd nog verwachten op dat gebied? Dat is nodig om als PS de juiste keuzes te kunnen maken.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Met betrekking tot de eerste vraag, de situatie kan eerder bekend zijn. Alleen de inschatting van het risico gebeurt op basis van actuele informatie. Dat is wat ik zeg. Volgens mij zit er geen lucht tussen wat u duidt en wat ik duid. De situatie is eerder bekend en dan wordt het risico op basis van de actuele informatie ingeschat. En daar wordt dus ook de hoogte van ingeschat, meneer Buiks. Dat is volgens mij wat u bedoelt en wat ik ook bedoel te zeggen. Uw tweede punt gaat over stille reserves en wat er nog meer gaat gebeuren. Ik denk dat u vraagt naar inschattingen bij verkoop en dat soort zaken. Dat weten we uiteindelijk pas als het plaatsvindt en niet eerder. Het kan uiteindelijk ook een marktwaarde hebben op dat moment. Daarom maken we van tevoren een hele voorzichtige inschatting. Op het moment suprême kan er dan een afwijking zijn. Soms is dat ten positieve en soms kan het ook ten negatieve zijn.

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, er wordt toch beleid gemaakt van de activa waar men iets mee wil gaan doen? En er is een inschatting wat dat aan stille reserves oplevert. Dus ik ga er niet vanuit dat daar vooraf niet over nagedacht wordt. Men weet met welke onroerende zaken men iets wil doen en waar men niks mee wil doen. Dan weet men ook tot welke vrijval van stille reserves dat kan leiden.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Dat beleid is er en sterker nog, daar wordt ook naar gehandeld. Alleen het moment van realiseren en afronding heb je bij het maken van beleid niet altijd op de cent of de euro nauwkeurig helemaal berekend. Factoren als de tijd en marktontwikkelingen rondom vastgoed spelen bijvoorbeeld een rol. We zouden hopen dat er een stabiele ontwikkeling zou zijn rondom vastgoed, meneer Buiks. Ik kijk er graag naar uit dat we dat in Nederland voor elkaar krijgen. Alleen de werkelijkheid is weerbarstiger. Daarmee heb ik volgens mij alle vragen beantwoord, voorzitter.

De **voorzitter**: Dan sluit ik de beraadslagingen over dit voorstel en ga door naar Statenvoorstel 66/23.

66/23 Eerste wijziging verordeningen Commissie Regionaal Overleg Luchthavens Budel en Seppe

De **voorzitter**: Als kader voor het debat geef ik u mee dat de nu voorgestelde wijzigingen van de verordeningen vooral een actualisatie van de huidige wet- en regelgeving betreffen. Daarnaast gaat een van de voorgestelde wijzigingen over de vergoedingen voor de commissieleden. Over het inhoudelijk functioneren van de CRO's, naar aanleiding van een eerder uitgevoerde evaluatie, komt u op 17 januari volgend jaar nog met elkaar te spreken tijdens een oordeelsvormende themabijeenkomst. Dat vertel ik er maar eventjes bij. Dus dat is bij dit voorstel niet aan de orde. Dat komt nog. Ik geef het woord aan de heer van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Voorzitter, laten we vooropstellen dat de verordening dan uiteindelijk toch geactualiseerd wordt. Dat is een goede zaak. Voor BBB is het erg belangrijk dat de omwonenden een stem hebben in de planvorming. Belangrijk in deze is dan natuurlijk wel dat de omwonenden bij de planvorming meegenomen worden en niet als de plannen al in kannen en kruiken zijn. Het tijdig meenemen van de omwonenden in de planvorming vergroot immers het draagvlak. Draagvlak is belangrijk en bovendien een vereiste bij de omgevingsvergunning. Ook bij de evaluatie over het functioneren van de CRO's is de stem van de omwonenden belangrijk. Bij de wijzigingen die doorgevoerd worden is er een onderdeel waar de BBB in ieder geval zeer gelukkig van wordt. En dat is dat er meer nadruk gelegd wordt op de communicatie met de omgeving. De in datzelfde punt genoemde verplichting tot het onderhouden van de website kunnen we niet helemaal plaatsen. Daarom de vraag aan de gedeputeerde, wat bedoelt u daarmee? Wat is de strekking van de verplichting tot het onderhouden van de website? Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Meuwissen.

Mevrouw **Meuwissen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Vandaag staat de verordening Commissie Regionaal Overleg luchthavens Budel en Seppe op het programma. De regeling dateert van 2011, dus het is goed om de regeling te herijken en te actualiseren. Het aansluiten bij recente regelgeving en flankerende verordening vindt de VVD ook een goed plan. Het zou ook goed zijn om dit moment aan te grijpen om het doel van de commissie te benadrukken, in gesprek gaan met alle belanghouders om eventuele kwesties op te lossen en zo meer grip te krijgen voor elkaars belangen. Hoe mooi zou het zijn als dan ook alle belanghouders aan tafel plaatsnemen. Het is gebleken dat in Budel de exploitant van de luchthaven niet deelneemt aan het overleg. Aangezien de exploitant een cruciale rol vervult in de dagelijkse gang van zaken rondom een vliegveld is zijn aanwezigheid aan tafel heel gewenst. De VVD hoort graag of de gedeputeerde denkt dat dit met deze wijziging van een verordening wel gaat lukken. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Spapens.

De heer **Spapens** (SP): Dank u wel, voorzitter. Na dertien jaar is de CRO Seppe en Budel aan enige aanpassingen toe. Seppe wordt vliegveld Breda Airport, Budel wordt Kempen Airport. In de volksmond blijft men het ongetwijfeld Seppe en Budel noemen. Daar is niks mis mee. Ik heb een vraag voor de gedeputeerde, met hopelijk in haar antwoord zo meteen een toezegging. De provincie mag dan faciliterend zijn en als gast aan tafel zitten, wij hebben ook de taak om besluitvorming over de CRO te hebben. Dertien jaar is best wel lang voor een CRO en is het niet wijs om daar een keer in de vier jaar naar te kijken? Kan de gedeputeerde de SP toezeggen om de verordening een keer in de vier jaar tegen het licht te houden op eventuele aanpassingen? Zijn er geen veranderingen, dan lijkt mij een Staten mededeling afdoende. Ik hoor graag van de gedeputeerde of ze dat kan toezeggen. Anders zal ik in de tweede termijn een motie met die strekking indienen. Voorzitter, mooi dat de aanpassingen die door CRO Budel of Seppe zijn aangegeven, zijn meegenomen in het definitieve voorstel. De vergoedingen gaan omhoog, zodat ze gelijk worden getrokken met andere commissies binnen de provincie. Gelijke monniken, gelijke kappen. Het is goed dat een en ander nu is aangepast. In plaats van dat alles gericht is op PS en GS, kijken we vooral naar de omgeving van de vliegvelden, de bewoners, exploitanten en andere organisaties en zitten wij als provincie als gast aan tafel. Een soort van grote broer en zus. Afsluitend voorzitter, verder zijn wij van mening dat er geen armoede meer zou moeten zijn. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ceterum censeo. De heer Stoot heeft het woord.

De heer **Stoot** (D66): Ik kan heel kort zijn. D66 is het eens met het voorstel dat voorligt. Tot zover.

De **voorzitter**: Mevrouw Leeger.

Mevrouw **Leeger** (CDA): Dank, voorzitter. De Commissies Regionaal Overleg zijn van groot belang. Deze onafhankelijke commissies vervullen een belangrijke rol als een overlegplatform voor omwonenden, betrokken gemeenten en het vliegveld. Middels deze eerste wijziging van de verordening worden de taken van de CRO's uitgebreid. Zo is expliciet als taak toegevoegd, het bevorderen van het gesprek tussen de leden gericht op het voorkomen of verminderen van overlast en het geven van advies, gevraagd en ongevraagd over de besluitvorming die betrekking heeft op de regionale vliegvelden. En dat is zeker in deze tijd van groot belang. Dat geldt ook zeker voor de nadruk die wordt gelegd op de communicatie met de omgeving. Het is een goede zaak dat de Commissies Regionaal Overleg de provincie van onafhankelijk advies kunnen voorzien, maar de financiële afhankelijkheid van de provincie maakt deze onafhankelijkheid kwetsbaar. In het Statenvoorstel geeft u aan dat er op dit moment hiervoor geen concrete oplossing is, anders dat de provincie zich welwillend opstelt. De CDA-fractie vindt dit toch wat al te kort door de bocht. We horen dan ook graag van de gedeputeerde hoe deze functiescheiding in dit huis zal worden vormgegeven, zodat de onafhankelijkheid zo veel mogelijk gewaarborgd wordt. We lezen in uw reactie op de adviezen dat de provincie geen vast lid van de commissie is, maar zo veel mogelijk aanwezig is als gast. In de adviezen van de CRO's wordt voorgesteld om de aanwezigheid van de provincie op te nemen in de verordening. Onze fractie vraagt zich dan ook af, waarom gaat u hier niet in mee? Als het belang van de provincie inderdaad zo vanzelfsprekend is, wat u naar onze mening toch een beetje teniet doet met de zinsnede zoveel mogelijk, dan is het toch geen bezwaar het advies te volgen en het toch in de verordening op te nemen? Graag een toelichting hiervoor hierop. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Stikstofuitstoot, fijnstofuitstoot, CO₂-uitstoot, geluidsoverlast, ruimtegebruik, vliegverkeer en luchthavens hebben een grote impact op het milieu. Planten hebben last van stikstof, dieren hebben last van geluid, mensen hebben last van vervuilde lucht. Kortom, de milieu-impact is hoog. En hoewel wat mijn fractie betreft luchtvaart beter gisteren dan morgen moet krimpen, is het behouden van de CRO's in ieder geval een pleister om de negatieve effecten te verminderen. En aangezien de laatste verordening uit 2011 kwam, is het hoog tijd voor een actualisatie. Dat deelnemers een even hoge vergoeding krijgen als deelnemers van andere adviesorganen, is niet meer dan redelijk, net als de meeste andere aanpassingen. Echter, hoe kan het dat de zetel van deze overleggen die was voorbestemd voor de milieuorganisaties, optioneel wordt? Is dit genoeg? De CRO's geven advies aan ons over hoe om te gaan met besluiten over luchthavens met het oog op de impact op de omgeving. En wat stelt zo'n advies nog voor als het grootste gedeelte van de omgeving niet wordt meegenomen? Dat risico kan toch niet genomen worden? We begrijpen dat de BMF die volgens de oude verordening deel dienen te nemen aan de overleggen hier geen prioriteit aan kon geven en niet altijd aanwezig was. Dat is logisch, want zij hebben het druk. Een nieuwe optie om andere milieuverenigingen de kans te geven om deel te nemen, is dan ook een goede stap, maar vervalt daarmee niet de noodzaak om dit optioneel te maken? Wat is de gedachtegang hierachter? Mijn zorg is dat optioneel vrijblijvend wordt. Als een milieuorganisatie toevallig weet dat er een zetel open is dan kunnen ze aansluiten en zo niet, dan niet. Wordt daar actief op geworven? Het kan uiteraard zo zijn dat ook wanneer er meerdere milieuorganisaties betrokken kunnen zijn, deze zetel niet direct gevuld is. Maar dat geldt voor alle verplichte vertegenwoordigingen. En dat is toch geen reden om het niet te proberen? Dus ik hoor graag van de gedeputeerde waarom milieuorganisaties niet meer vast deel uitmaken van de overleggen. En zou het een optie zijn om niet alleen milieuorganisaties, maar bijvoorbeeld ook natuurorganisaties, de mogelijkheid te geven om aan te sluiten. Daarmee wordt de pool, waaruit gekozen kan worden, nog groter en is de kans groter dat de niet-menselijke belangen worden meegenomen. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Hamerslag. De heer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Vandaag bespreken we een voorstel dat mogelijk schadelijk is voor de lokale economie en onze autonomie. De naamswijziging van de luchthaven naar Breda International Airport lijkt een onschuldige verandering, maar roept vragen op. Mijn vragen aan de gedeputeerde zijn als volgt. Waarom proberen we een lokaal vliegveld een internationale allure te geven? Is dit een soort marketingtruc? Kunnen er hogere kosten ontstaan door deze naamsverandering? En welke baten en belangen hebben onze belastingbetalers bij deze naamsverandering?

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Voor ons ligt de eerste wijziging verordeningen Commissie Regionaal Overleg van de luchthavens Budel en Seppe, waarbij vooral de aanpassing van de vergoedingen een rol speelt. De CRO's, om het zo te noemen, zijn met adviezen gekomen en die zijn bijna allemaal overgenomen. Vandaar het resultaat van deze aangepaste verordening. Het doel van zo'n CRO is in overleg met de omgeving de overlast te verminderen en daarvoor met adviezen te komen. En daar heeft 50PLUS twee vragen over. Stel dat Defensie in haar plannen Budel en of Seppe meer wil gaan gebruiken, denk maar aan helikopters, wat kan een CRO daar dan nog aan doen? Worden die dan niet buitenspel gezet? En vraag 2, wat gebeurt er als bijvoorbeeld de exploitant van Budel of van Seppe uit de CRO stapt? Is dat mogelijk en zou dat dan het einde van de CRO zijn? Tot zover mijn eerste termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de gedeputeerde.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Voorzitter, dank u wel. En dank aan de Staten voor de betrokkenheid bij uw CRO's, die is terecht, die is goed. Ik sluit me aan bij de woorden van onder meer Statenlid Leeger over het belang van de CRO's. Ik ben bestuurlijk aanwezig bij de vergaderingen. Ik ben ook voornemens dat te blijven doen de komende tijd en ik zie inderdaad hoe goed het is dat die CRO's er zijn. Ik zie overigens ook hoe goed de leden van de CRO's in contact zijn met hun achterban, of dat nu gebruikers van de luchthavens zijn, de zakelijke leden noem ik het maar even, of de vertegenwoordiging van de inwoners. Dus dat gaat goed. En tegelijkertijd is het volgens mij ook daarmee het vehikel zoals u dat in 2011 hebt opgericht. Maar ik zie ook dat het belangrijk is dat wij regelmatig blijven kijken of de CRO's nog doen wat ze moeten en of het nodig is om hier nog wat in te wijzigen. Daarmee begrijp ik ook de vraag die de SP-fractie stelde aan ons. Statenlid Spapens zei dat het nu elf jaar geleden was, dat is een lange tijd en kunnen wij elke paar jaar, bijvoorbeeld elke bestuursperiode, hierin worden meegenomen. Dat lijkt mij een goed idee. Elke gedeputeerde milieu die in de CRO's zit, tenminste ik zou adviseren om bij de CRO's aanwezig te zijn, zou u elke vier jaar mee moeten nemen in de voortgang van de CRO's. Dan kan het gaan over de verordeningen, maar het kan ook gaan over aanpalende zaken die te maken hebben met de CRO's. En als het dan aan de orde zou kunnen zijn om tot een wijziging van de verordeningen over te gaan, is dat wellicht het goede moment om dat te doen. Dan ga ik verder over de aanwezigheid van de exploitant van Kempen Airport. Dat is mij, net als de VVD-fractie, natuurlijk een doorn in het oog. Dat is misschien te stellig, maar het zit me niet lekker. En hetzelfde geldt ook voor onze uitstekende, mag ik wel zeggen, interim-voorzitter Monique List, die veel investeert in de contacten met de voorzitter. Overigens die contacten zijn allemaal goed. We hebben ook een fijn werkbezoek aan Kempen Airport gebracht. We hadden een lang gesprek. Het is natuurlijk een familiebedrijf, dus we hebben ook gehoord over de zorgen van de exploitant, ik hoop nog steeds even niet aan tafel te zitten, daar zit een lange familiegeschiedenis achter. Diverse overheden, de aanwezige wethouder en ik nemen dat ook op ons om te blijven investeren in dat contact met deze exploitant. Ik zie dat ook bij Breda International Airport. In de richting van Statenlid Minkels wil ik zeggen, dat is nu eenmaal de naam die ze er zelf aan geven en dan nemen wij die officiële naam over. Volgens mij is en blijft het nog steeds Seppe in de volksmond. Maar we moeten het in een verordening netjes opschrijven, dus dan doen dat. Maar volgens

mij is het voor iedereen gewoon Seppe. Maar goed, internationale vluchten zijn wel degelijk aan de orde. Ik kom even terug op die exploitant. Ik zie een gedreven interim-voorzitter die eigenlijk het liefst niet wil rusten voordat die partij er gewoon bijkomt, want bij Breda International Airport zie ik dat de aanwezigheid van de exploitant bij die CRO inderdaad gewoon van meerwaarde is. Goede, scherpe antwoorden op de ook scherpe vragen van de CRO-leden kunnen dan gewoon ter plekke worden beantwoord. Dat geldt ook voor vragen, klachten, zorgen, maar ook tips. En ik zie gewoon dat er daar een heel goed functionerende CRO is. Dat zie ik bij Kempen Airport ook, daar functioneert de CRO ook goed. Maar ik ben inderdaad van mening dat die nog beter gaat zijn met de exploitant samen. Dan even in de richting van de vraag vanuit de BBB-fractie over de website.

De **voorzitter**: U heeft nog een minuut.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): De website is een belangrijk communicatiemiddel uiteraard. En de wetgeving rond het besluit Burgerluchthaven en de wet Luchtvaart stelt eisen aan de overleggen en ook de communicatievoorzieningen aan de omgeving. Dus wij hebben dat overgenomen. Eerlijk is eerlijk, die website verdiende ook wel een update. We hebben dat allemaal meegenomen nu, om te zorgen dat het up-to-date is en ook wettelijk up-to-date blijft de komende tijd. Dan de vraag over Defensie van de fractie van 50PLUS. Daar gaat de CRO niet over, daar gaat het af en toe wel over, maar de echte communicatie over en vanuit Defensie verloopt via en met Defensie zelf. Dus dit is niet het spoor. We hebben natuurlijk onze COVM 's. Dat gaat over zaken waar defensieactiviteiten aan de orde zijn. Ook die hebben een omgevingstafel. Mocht het zo zijn dat er een extra plek is waar Defensie gaat vliegen, dan moet daar ook een COVM gaan komen. Dat is dan de overlegtafel, we moeten ook niet die zaken met elkaar gaan vermengen. Daarvoor is ook uw CRO destijds niet opgericht. Maar die communicatie met de omwonenden en inwoners verloopt vanuit Defensie zelf. In de richting van de Partij voor de Dieren wil ik zeggen dat de BMF zelf inderdaad geen tijd heeft.

De **voorzitter**: U realiseert zich dat u ruimschoots door de tijd heen bent? U heeft nog niet alle vragen beantwoord. Daartoe geef ik u de gelegenheid, maar ik verzoek u wel om compact te antwoorden.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Dat zal ik doen. Ik ga met BMF in gesprek om te zorgen dat deze milieuzetel ook onder de aandacht wordt gebracht van alle lokale milieugroepen, zodat zij weten dat daar een mogelijkheid bestaat vanuit deze wijziging. Het is overigens geen natuurzetel, het is geen natuurtaak van ons, waarop we toezien via de CRO's.

De **voorzitter**: Mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Het is natuurlijk heel fijn dat er dan een gesprek kan gaan plaatsvinden met de BMF. En natuurlijk is het fijn dat zij dan ook eventueel een rol zouden kunnen hebben in het betrekken van andere milieuorganisaties. Maar het feit blijft, dat er dan in de verordening staat dat deelname door een milieuorganisatie optioneel is. En ik vroeg me af of de gedeputeerde mijn zorg deelt dat er zo meteen wellicht geen milieuorganisatie aan tafel zit, omdat uiteindelijk iemand dat op zich moet gaan nemen, om te gaan werven. Mogelijk blijft het liggen en dan komen er adviezen over de omgeving, waarbij de milieu-impact niet of onvoldoende wordt meegenomen.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Zoals ik de CRO's nu zie, zijn ook de bewoners zeer doordrongen van de milieu-impact. We zijn er overigens ook zeer bekend mee en gedreven in. Dus ik maak me geen zorgen dat dat onderdeel niet aan de orde zou komen in CRO-vergaderingen, mocht het zo blijven dat er geen milieuvetegenwoordiging bij zit. Dus ik deel de zorg in dat opzicht niet. Maar nogmaals, mijn toezegging staat dat ik met de BMF hierover in gesprek ga.

De **voorzitter**: Mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): In ieder geval heel erg dank voor die toezegging. Dan vraag ik me toch het volgende af. Stel dat dat woord optioneel uit de verordening geschrapt zou worden en dat in de lijst met deelnemers gewoon zou staan dat er een milieuorganisatie meedoet, zou de gedeputeerde daar iets tegen hebben? Ziet zij daar een beer op de weg?

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Daarmee wordt het een verplichting. We hebben uit contacten met onder meer de BMF begrepen dat dat ook wel verzwarend is voor de taken van de milieugroepen. Zij moeten naar mijn mening hun eigen prioriteringen kunnen kiezen.

De **voorzitter**: Mevrouw Hamerslag, tot slot.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Wij begrijpen natuurlijk ook dat de BMF zelf niet overal aan kan deelnemen, maar juist doordat er zo meteen gekozen kan worden uit een grotere pool aan milieuorganisaties, moet het toch mogelijk zijn om iemand te vinden die dit kan doen? Dan ligt het niet bij één organisatie, maar in ieder geval is het dan aan de CRO's om actief te werven en actief te zorgen dat er een milieuorganisatie deelneemt. En ja, dat het soms moeilijk kan zijn om een zetel te vullen, dat geldt natuurlijk ook voor al die andere zetels in de verplichte lijsten. Dat dat is toch geen reden om het niet meer te proberen?

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Voorzitter, we gaan niet over de prioritering van milieuorganisaties en het college zit niets in een verplichting in deze verordeningen daartoe.

De **voorzitter**: U was aan het einde van uw betoog, volgens mij. Dan ga ik naar de tweede termijn. De heer van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Dank u wel, voorzitter. BBB is blij met de oproep van SP met betrekking tot het tegen het licht houden van de verordening. En BBB is ook blij met het antwoord van de gedeputeerde. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Meuwissen? De heer Spapens.

De heer **Spapens** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik wil de gedeputeerde even bedanken voor haar antwoorden. Zij geeft aan dat zij elke periode, elke vier jaar wil kijken naar de verordening. En als er iets aan de hand is, roept ze ons bij elkaar en anders geeft ze een Statenmededeling. En ik zou nog even een vraag toe willen voegen. Ik neem aan dat uw opvolger dat ook gaat doen in de volgende periode, omdat ik het wat kort vindt om dat alleen voor deze periode te doen. Naar de toekomst gericht, is het goed om dat te borgen en dat zie ik graag van u terug. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Je kunt nooit een toezegging doen voor je opvolger, maar de opvolger is wel verplicht om het beleid uit te voeren van de voorganger, tenzij er nieuwe informatie komt of een nieuw beleid komt. Ik ga naar de heer Stoot.

De heer **Stoot** (D66): Nee, dank u.

De **voorzitter**: Mevrouw Leeger.

Mevrouw **Leeger** (CDA): Nee, dank u.

De **voorzitter**: Mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Ik kijk een beetje gemixt naar het antwoord van de gedeputeerde op mijn vraag over de milieuorganisaties. Aan de ene kant ben ik heel blij met de toezegging dat er in ieder geval werk gemaakt gaat worden van het werven van een milieuorganisatie. Hiertoe gaat zij in gesprek met de BMF. Anderzijds heeft de gedeputeerde nog niet toegezegd dat zij zelf ook eventueel naar andere milieuorganisaties gaat en daarmee gaat spreken. Daardoor blijft mijn zorg staan dat het woord optioneel best wel vrijblijvend wordt. Zou de gedeputeerde dan in ieder geval kunnen toezeggen dat wanneer de BMF hier zelf geen rol ziet voor de werving, zij in ieder geval daar zelf werk van gaat maken, ook bij lokale milieuorganisaties? En kunnen wij een terugkoppeling krijgen van hoe deze gesprekken verlopen en of het inderdaad lukt om een milieuvereniging te vinden, die hieraan wil deelnemen? En zo niet, waarom dan niet? Ik ben bereid om een amendement in te dienen om dit woord optioneel eruit te krijgen, maar ik hoop dat dat niet nodig is, met een nog net iets scherpere toezegging van de gedeputeerde. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Nee, dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Heel kort, voorzitter. Wij geloven in zo'n CRO. Dat is natuurlijk heel belangrijk, want de omgeving mag meepraten. Maar 50PLUS blijft toch met een vraag zitten. Kan Defensie straks zeggen, we gaan naar Seppe en zetten daar heel veel helikopters neer? Wat is dan het verwachtingsmanagement van zo'n CRO? Voelen ze zich dan niet gepasseerd? Ik ben bang dat Defensie zegt, wij vinden dat, dus dan gaat dat zo gebeuren. En ik begrijp dat de exploitant van Budel niet bij de CRO zit. Is daar iets aan te doen? Een korte vraag.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga naar de gedeputeerde. Er liggen nog een paar vragen.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Voorzitter, u gaf zelf al een goed antwoord aan Statenlid Spapens over het overnemen van verantwoordelijkheden. Het zou toch wat zijn als ik ook niet de verplichtingen van mijn voorgangers had. Dat is niet zo. We nemen de verplichtingen over en we geven de verplichtingen door. En dat is de continuïteit van ons openbaar bestuur. In de richting van de Partij voor de Dieren wil ik het volgende zeggen. De BMF vertegenwoordigt ruim honderd natuur- en milieuorganisaties. Er zullen er echt heel weinig zijn waar ze niet mee in contact staat. Ik zal echt het gesprek hierover met hen aangaan. Maar ook ter bescherming van de taken van vaak ook kleine organisaties die veel te doen hebben, heb ik echt niet de bereidheid om die verplichting hier in te zetten, want dat zou ook betekenen dat ze ergens anders geen prioriteit meer aan kunnen geven. We zitten ook als provincie bij die CRO-vergaderingen, sowieso ambtelijk en zolang als ik er zit, ook bestuurlijk, zal ik maar zeggen. Ook wij als provincie hebben natuurlijk milieutaken en daarbij ook aandachtspunten. Op die manier blijft ook de milieukant vertegenwoordigd en over de inwoners heb ik u ook al bijgelicht. Zij representeren die kant ook stevig, dat heb ik zelf ook gemerkt. In de richting van 50PLUS wil ik het volgende zeggen. In de richting van de VVD heb ik al veel uitleg gegeven over de exploitant en ik hoop dat dat voldoende is. De interim-voorzitter, de wethouder en ik zijn zeer actief met de heer Fransen en zijn betrokkenheid, sowieso bij de omgeving, maar ook bij de CRO.

De **voorzitter**: U was klaar met de beantwoording, denk ik? Dan ga ik naar mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, ik wil hier toch wel even op reageren. Volgens mij draait de gedeputeerde hier iets om. Zij stelt namelijk dat op moment dat er in de verordening van de CRO staat dat er een milieuvereniging moet deelnemen, je daarmee milieuverenigingen verplicht om mee te doen. Maar dat is natuurlijk niet hoe het werkt. Als er in de verordening staat dat er een milieuvereniging moet meedoen, dat het dan aan de CRO's is om ervoor te zorgen dat de deelname van een milieuvereniging geborgd is. Zij moeten er dan actief werk van maken, zodat er een milieuvereniging deelneemt. Dat is hetgeen, dat ik graag voor mekaar wil krijgen. Ik wil ervoor zorgen dat de CRO's zelf scherp hebben dat het belang van het milieu altijd wordt meegenomen. Dus daarom mijn vraag aan de gedeputeerde, om dan in ieder geval ervoor te zorgen dat er via die CRO's altijd actief wordt geworven naar een milieuvereniging. En als zij dat zelf niet willen, dan is dat natuurlijk een ander verhaal. Dan vraag ik me af waarom dat zo is, maar dan is het een ander verhaal. Dat geldt natuurlijk hetzelfde voor bijvoorbeeld omwonenden. Het is niet alsof we nu alle inwoners van Brabant verplichten om deel te nemen aan de CRO. Nee, het is aan de CRO om ervoor te zorgen dat er omwonenden meedoe. Het kan wel eens moeilijk zijn om iemand te vinden, maar er ligt geen verplichting bij de omwonenden. Dat is aan de CRO's.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Voorzitter, ik begrijp de zorg. Ook al staat het er, dan nog wordt het in dezelfde pool met vertegenwoordigers vanuit milieuorganisaties gebracht. Dan geldt hetzelfde. We hebben aan de voorkant geconstateerd dat de verplichting voor hen te zwaar is, omdat zij zelf hebben aangegeven dat zij met hun prioriteringen zitten en dat dit niet de eerste prioriteit heeft voor degenen waar de BMF mee in verbinding staat. Dat is meer dan honderd milieuorganisaties. Als ik dat hoor als gedeputeerde Milieu, dan ga ik geen verplichting opschrijven, want ik wil daarmee niet over die prioriteringen gaan. Het staat vrij, het staat open. Dus als een milieuorganisatie zich de komende jaren anders organiseert, dan zijn zij van harte welkom. En dan zijn ze er. Maar ik ga ook niet de CRO's vragen om die verplichting alsnog door te voeren. Ik heb begrepen en gewogen dat dat voor milieuorganisaties echt ingewikkeld gaat zijn.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Ik denk dat wat wij willen heel erg dicht bij elkaar ligt. En ik hoop in ieder geval dat de gedeputeerde ons toe kan informeren over wanneer dit gesprek heeft plaatsgevonden en of het gelukt is om wel of niet een milieuvereniging te vinden die deel wil nemen. En dat hoeft natuurlijk niet de BMF zelf te zijn. Het zou juist heel mooi zijn als een lokale milieuvereniging dit wil doen. Ik hoop dat de gedeputeerde inderdaad in gesprek gaat met de milieuverenigingen en ons daarbij betreft. En dan zal ik geen amendement indienen, maar ik hoop wel heel erg sterk dat het lukt om in ieder geval ervoor te zorgen dat het belang van milieu altijd wordt meegenomen in de CRO's.

De **voorzitter**: Ik zie een knikkende gedeputeerde. De heer Lauwen.

De heer **Lauwen** (Lokaal Brabant): Voorzitter, ik heb schriftelijke vragen gesteld in verband met een vernieuwd evenementenbeleid van de gemeente Halderberge, waardoor er vier keer per jaar een evenement mag plaatsvinden met maximaal 40.000 bezoekers. Hier heb ik schriftelijke vragen over gesteld. Mijn vraag aan de gedeputeerde is als volgt. Wordt de geluidsoverlast die dit veroorzaakt aan de gemeente Rucphen, als mede aan de gemeente Halderberge, afgetrokken van het aantal vliegtuigbewegingen? Zou u daar onderzoek naar willen instellen?

De **voorzitter**: Ik zocht even de verbinding, maar die zat in de staart. De gedeputeerde.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): De schriftelijke vragen gaan we nog behandelen. Op het moment dat er een evenement is, wordt er niet gevlogen. Op de dag voorafgaand van het evenement, bij de opbouw en ook de dag erna, bij de afbouw van een evenement wordt er ook niet gevlogen. Dus het is eigenlijk zo dat de vliegoverlast zelfs minder is. Daarmee cumuleert er dus niet iets in termen van

geluid. Je hebt sommige dagen vlieggeluid, andere dagen niets, dat zijn de op- en afbouwdagen en andere dagen festivalgeluid. Een optelsom van geluid is daarmee niet aan de orde.

De heer **Lauwen** (Lokaal Brabant): Dank u wel voor de antwoorden.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Voorzitter, ik realiseer mij dat ik over Defensie nog een vraag had openstaan vanuit de kant van 50PLUS. Ik zie het Statenlid Brouwers ook knikken. Kan ik die nog beantwoorden?

De **voorzitter**: Ja, dat lijkt me wel.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Oké. De CRO's zijn onder meer bij monde van de wethouders meegenomen in een aantal zaken rondom Defensie. Dat is op eigen verantwoordelijkheid van de wethouders zelf, want dat hoeven zij niet te doen, dus het was een extra service. Het is aan Defensie zelf om die gesprekken te doen. Als wij als vertegenwoordigers van de overheid vragen krijgen, beantwoorden we die natuurlijk voor zover de informatie met ons is gedeeld vanuit Defensie. Maar Defensie heeft zijn eigen communicatie- en omgevingsverplichtingen en ook zijn eigen systematiek voor omgevingstafels, namelijk de COVMs. Dit heb ik net ook gezegd. Als een extra defensielocatie aan de orde is, dan moet daar een eigen Brabantse COVM bijkomen. En daar gaat Defensie over, dat is niet uw organisatie. Maar op die manier worden de omwonenden natuurlijk meegenomen. Alle vragen en zorgen die omwonenden hebben kunnen ze natuurlijk ook bij hun eigen overheid stellen. En de eerste overheid voor hen is dan de gemeente.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Dan sluit ik de beraadslagingen over dit voorstel. En dan ga ik door met de bespreking van het beperkte bespreekstuk Statenvoorstel 50/24.

Beperkte bespreekstukken

50/24 Vaststellen TAM Omgevingsverordening - regelwijziging 1

De **voorzitter**: De heer van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Samen maken we Brabant is de titel van het bestuursakkoord. Stilaan kunnen we toch wel concluderen dat de titel aan verandering toe is en wel, Gedeputeerde Staten maakt Brabant. En de huidige coalitie loopt er in fanfare achteraan. In een informerende themabijeenkomst hebben we gesproken over overbegrensde 2000 hectare in het Natuurnetwerk Brabant. Tevens is toen medegedeeld dat dit nog terug zou komen in de Provinciale Staten om dit nog nader te bespreken. Alsof het normaal is om tegen eerder gemaakte afspraken in zomaar even 2000 hectare overbegrensde natuur weg te schrijven naar andere natuurdoeleinden. Er is nog geen enkele dekking voor de verwerving van die gronden en voor de inrichting. We praten dan toch ongeveer over 400 miljoen. Gedeputeerde Staten, ga alstublieft in gesprek met de eigenaren van de gronden. Wellicht willen deze grondeigenaren wel meedenken in een bepaalde richting, bijvoorbeeld landbouw met natuurelementen. Nee, Gedeputeerde Staten trekt een eigen plan en gaat niet in gesprek met de eigenaren en ook niet met Provinciale Staten. En de coalitie vindt dat allemaal goed. Ik vind het onbegrijpelijk dat Gedeputeerde Staten zich onttrekt aan eerder gemaakte afspraken en de vorming van nieuwe natuur belangrijker vindt dan de productie van voedsel. Ik ben toch wel heel erg benieuwd wat de gedeputeerde en de overige fracties hiervan vinden. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Van Dommelen. Ik ga naar de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Geen opmerkingen, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Van Hattem, die wel opmerkingen heeft.

De heer **Van Hattem** (PVV): Zeker, voorzitter. Over de TAM-verordening kan ik kort zijn. Met name dat de zonneladder nu wordt aangescherpt, is wat de PVV-fractie betreft uitstekend. Maar over de uitvoering van die zonneladder hebben we nog wel enige kritiekpunten. Het uitgangspunt van de huidige zonneladder is dat landbouwgrond pas de laatst mogelijke beschikbare locatie is voor zonnepanelen. In de praktijk zien we nu echter dat bij een project als Heidebos van SunVest op de Hooghei in Berlicum, de gemeente Sint-Michelsgestel wel erg makkelijk zonnepanelen toestaat op landbouwgrond. Ze schuiven feitelijk de zonneladder aan de kant door te stellen dat het geschatte potentieel aan zonnepanelen op bedrijfsdaken in 2030 wellicht toch niet realistisch is. En omdat ze nu eenmaal voor 1 januari 2025 voor de RES-opgave de omgevingsvergunningen voor zonneparken verleend moeten hebben. Verder stelt de gemeente dat er bijvoorbeeld voor restgronden geen aanvragen zijn ingediend en daarom zou landbouwgrond nu opeens noodzakelijk zijn. Is dit volgens GS een correcte toepassing van de zonneladder? Gaat GS hier medewerking aan verlenen? En wordt er onder de TAM wel strenger gekeken naar zulke drogredenen van gemeenten, om zo opoffering van landbouwgrond te voorkomen? Daar komt nog bij dat de participatie van omwonenden bij dit project erbarmelijk slecht is. Ze moesten het uit de krant vernemen, ze krijgen veel te weinig informatie en op veel stukken ligt geheimhouding vanuit de gemeente. Hoe kijkt GS aan tegen zo'n slecht en schimmig participatieproces? Dat is toch niet zoals het in de Omgevingswet en daarmee ook in de TAM-verordening bedoeld is? Graag een reactie van het college. Tot slot, voorzitter, wens ik me graag aan te sluiten bij de oproep die de BBB-fractie bij monde van de heer Van Dommelen deed, natuurgronden zouden inderdaad eerst naar boeren moeten gaan in plaats van voor nieuwe natuur benut moeten worden. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Leeger.

Mevrouw **Leeger** (CDA): Dank u wel, voorzitter. In de themabijeenkomst spraken we uit dat we de bezorgdheid van de manifestpartners delen, vooral aangaande lopende gebiedsprocessen. Het CDA wil dat de provincie een betrouwbare partner is. Het is een mooi voornemen hoor, om samen met de sprekers op zoek te willen gaan naar alternatieve financieringsvormen voor natuurrealisatie. Maar wat als die alternatieve financieringsvormen niet worden gevonden? De gedeputeerde heeft aangegeven dat ze op dat moment bij de Staten terugkomt. Onze fractie zal dit uiteraard nauwlettend blijven volgen, maar ziet veel liever een meer proactieve insteek van de gedeputeerde. De nota van inspraak en wijziging bij dit onderwerp is een lijvig document van vijftig pagina's en bevat een breed scala van reacties van overheden en andere organisaties. Het onderwerp leeft en de CDA-fractie hecht er dan ook aan dat u de participatie van de sprekers op waarde schat en daadwerkelijk met de inbreng aan de slag gaat en uiteraard ons als Staten daarin meeneemt. Tot zover in eerste termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Dames en heren, Brabanders, het glas is halfvol. Tweeduizend hectare grond krijgt nu niet langer het bureaucratische label Natuurnetwerk Brabant. Dan kun je natuurlijk zeggen, misschien komt er een ander stickertje op, of gaan ze het op een andere manier inzetten. Maar voorlopig is het glas halfvol. Er zijn nu ook minder mogelijkheden om subsidiegeld uit te geven. Dan kun je natuurlijk zeggen, er zijn weer andere mogelijkheden om op slinkse wijze alsnog ons belastinggeld te verkwisten. Maar voorlopig is het glas halfvol. De zonneladder wordt nu eindelijk strenger toegepast. Dan kun je zeggen, misschien gaan ze dan die vreselijke dure windturbines overal plaatsen, of alsnog een weg vinden om zonnevlaktes aan te leggen. Maar voorlopig is het glas halfvol. Het zijn zulke kleine stapjes, voorzitter, die maken dat wij samen Brabant een heel klein beetje beter maken. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Rutjens. Ik ga naar mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, op een dag als vandaag, vrijdag de dertiende, is de fractie van de Partij voor de Dieren niet onverdeeld gelukkig met de eerste wijziging van de Tijdelijk Alternatieve Maatregelen. Ongelukkig vinden wij de herbegrenzing van het Natuurnetwerk Nederland. Ongelukkig vinden wij het, dat halverwege het spel de spelregels worden veranderd. Bij lopende gebiedsprocessen zijn ineens de middelen niet meer beschikbaar. Dat doet iets met vertrouwen, het vertrouwen tussen overheid en de burgers, maar ook het vertrouwen tussen de overheden onderling. Ongelukkig vinden wij het, dat het risico hiermee toeneemt dat niet voldaan kan worden aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water. Gelukkig zijn er ook lichtpuntjes in deze donkere tijden. De gronden blijven planologisch beschermd. Gelukkig wordt de deur nog niet helemaal dichtgeslagen en wordt er samen met de partners gezocht naar andere mogelijkheden voor de realisatie van natuur- of waterdoelen op de percelen in het NNB. Gelukkig is dit de eerste wijziging van de TAM, wat op zijn minst suggereert dat er nog een tweede wijziging volgt. En ik zou zeggen beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. Tijdens de themabijeenkomst werd aangegeven dat de Staten geïnformeerd worden als het zoeken naar alternatieve financiering niet zou lukken. Maar dan is het al te laat. Graag zou ik na een redelijke periode, bijvoorbeeld na een halfjaar of een jaar, een update willen ontvangen wat er concreet gedaan is met het zoeken naar alternatieven en hoe de gesprekken gaan met de partners. Een vraag aan de gedeputeerde, bent u bereid om voortijdig deze update te geven? En nog een vraag. Kunnen wij meegenomen worden bij de afweging welke definitieve planologische status de NNB-percelen krijgen, waar nog geen nieuwe natuur is gerealiseerd? Voorzitter, wat de Partij voor de Dieren betreft moet de deur wagenwijd openstaan voor de realisatie van natuur, waar niet op bezuinigd moet worden. Natuur is immers geen luxe. Natuur is broodnodig voor onze luchtkwaliteit, voor schoon drinkwater en voor een stabiel klimaat.

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Putman. De heer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Ik zal het niet nog een keer over de zonneladder gaan hebben.

De **voorzitter**: Dan is de heer Brouwers al onderweg en hij heeft het woord.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voorzitter, wat een afkorting, TAM. Veel wijzigingen begrijpt 50PLUS, maar er ligt ook een voorstel om een bevoegdheid van PS te delegeren aan GS. De rol van PS wordt steeds meer uitgehold. Er ligt nu een voorstel om de bevoegdheid voor een voorbereidingsbesluit ook weer te delegeren aan GS. Het gaat 50PLUS niet om dit voorstel, maar het gaat om het principe om nog meer bevoegdheden te delegeren naar GS. Want we moeten ons realiseren dat we met het overdragen van taken ver over ons graf heen regeren. Want de overdracht is in de praktijk voor altijd. Terugdraaien is heel moeilijk en dat heeft de praktijk wel bewezen. Voorzitter, we laten ons niet tam maken door deze TAM-verordening. Dank u wel.

De **voorzitter**: Gedeputeerde Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dank u wel. Zoals verschillende van u al aangaven, we hebben in de themavergadering al het nodige besproken over deze wijziging. Dus het is logisch dat de meeste vragen ook al beantwoord zijn. En zoals we toen ook met elkaar besproken hebben, gaat het om een wijziging van regels die veelal volgen op beleid dat in andere programma's is vastgesteld, of gaat het om afspraken die in afstemming samen met het Rijk zijn gemaakt. Dat betekent dat we hier slechts dingen aan het verwerken zijn in de regelgeving, die op een ander moment al met elkaar besproken zijn. Het gaat om de overbegrazing van het NNN, de 2000 hectares die u al noemde. Dat heeft te maken met een afspraak

die al heel lang geleden in het kader van het Natuurpact is gemaakt. Dat betekent dat we al heel lang geleden hebben afgesproken dat we die begrenzing gaan terugbrengen. Daarbij vragen verschillende van u of wij ook met de eigenaren in gesprek gaan. Uiteraard volgt dat hele plan van het terugbrengen van de overbegrenzing een eigen traject. Maar dat is niet waar het vandaag om gaat. Zoals ik ook in de themavergadering heb aangegeven, gaat het nu om het vastleggen van de regelgeving. In de uitvoering zal uiteraard collega Roijackers de nodige processtappen zetten, waar dat nodig en mogelijk is.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Dank u wel. De gedeputeerde zegt dat er heel lang geleden een afspraak gemaakt is met betrekking tot de bestemming van die 2000 hectare overbegrensde natuur. Maar er is heel lang geleden afgesproken met de manifestpartners dat er 2000 hectare overbegrensde natuur in bezit zou blijven van de eigenaren van die gronden. In de informerende bijeenkomst is geen besluit genomen.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Gelukkig maar, want we nemen nooit besluiten in informerende bijeenkomsten. In het Natuurpact is in 2013 of 2014 afgesproken, ik kijk ook even naar mijn hulplijn, dat we in Nederland het Natuurnetwerk Nederland met elkaar goed gaan vastleggen. Dat is het NNN. In Brabant hebben we dat een hele tijd NNB genoemd. We hebben een uitspraak over het Reuzedal gehad, waarbij de Raad van State heeft gezegd, u moet nu wel als provincie heel goed vast gaan leggen waar het NNN ligt en waar het niet ligt, want als u dat niet doet gaan wij alles beschouwen als NNN. Maar dan wordt het ook heel ingewikkeld voor de mensen die bijvoorbeeld financiering willen krijgen. Want dan is het niet helder waar het ligt, dus dan doen we niks. Vandaar dat men gezegd heeft, we gaan dat nu in deze regelwijziging oplossen. Dit is een regelwijziging, dat verandert niks aan eigendomsverhoudingen, want daar gaat een omgevingsverordening namelijk niet over. Dus dat betekent dat de uitvoering hierna zijn eigen traject gaat volgen.

De **voorzitter**: De heer Van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Nu blijft nog steeds voor mij de vraag, is er een besluit genomen om bij die 2000 hectare overbegrensde natuur andere natuurdoeleinden aan te leggen? Ja of nee?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): De 2000 hectare die niet de aanduiding NNN heeft, krijgt met deze regelwijziging de aanduiding NNB.

De heer **Van Dommelen** (BBB): En dat betekent dus dat wij als PS daar niet over kunnen discussiëren?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Daar heeft u dus vandaag de gelegenheid voor. U kunt bediscussiëren wat u vindt van de wijziging, van die aanduiding die onder andere volgt uit de uitspraak van de Raad van State en ook uit het Natuurpact. Maar wat de invulling wordt, daar gaat het vandaag niet over. Dat wordt in een later traject uitgewerkt.

De **voorzitter**: Tot slot.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Dus ik krijg hier nu de toezegging dat ik in een later stadium mag beslissen dat die 2000 hectares niet naar NNB of NNN gaat?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Waar het om gaat, is dat we de 2000 hectare overbegrenzing uit het NNN halen, zodat we voldoen aan wat we landelijk met elkaar hebben afgesproken. En dat is namelijk dat alles wat valt onder het Nationaal Natuurnetwerk de aanduiding NNN heeft en andere gronden niet.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dank u wel. Een aantal vragen gingen over de alternatieve financiering. Daar hebben we het in de themavergadering ook over gehad. En nogmaals, we gaan echt serieus en heel fanatiek op zoek naar de alternatieve financiering. Maar stel nou in het uitzonderlijke geval dat het niet zou lukken, dan bevestig ik hierbij opnieuw, dat we uiteraard daarover met elkaar komen te spreken. Maar nogmaals, wij gaan daar echt heel serieus mee aan de slag, om te kijken wat daarin mogelijk is. Dan hebben we het gehad over de zonneladder. Meneer Van Hattem noemde een voorbeeld in Brabant met de vraag, strookt dat dan wel met waar we het vandaag over hebben. Zoals we besproken hebben tijdens de themavergadering gaat het om een voorbeeld dat al loopt. Dat betekent dus dat er sprake is van een project waarvoor de overgangstermijn geldt. We hebben het er juist met elkaar over gehad dat er een redelijke overgangstermijn moet zijn voor lopende projecten, zodat we niet halverwege de wedstrijd ineens besluiten dat die niet meer doorgaat. U vraagt, worden daar nu wel de goede dingen met elkaar gedaan? Zoals dat voor de provincie geldt, geldt ook voor gemeenten een bepaald participatietraject. En het is aan de gemeenten zelf hoe zij dat inrichten. Dus daar kan ik verder ook geen uitspraken over doen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Mijn vraag ging niet over de overgangstermijn, daar hebben we het inderdaad in de themavergadering al over gehad, maar over de toepassing van de zonneladder. En mijn vraag is eigenlijk, heeft dit college wel voldoende kritisch beoordelingsvermogen op die zonneladder, die de gemeenten toepassen? Ze manoeuvreren er wel heel erg gemakkelijk omheen, zoals ik het voorbeeld in Sint-Michielsgestel lees.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Het college kijkt bij alle ontwikkelingen of er sprake is van zorgvuldig ruimtegebruik. En dat doen we hier ook. Dat geldt voor alle ontwikkelingen en dat geldt ook voor de afweging in het gebruik van de zonneladder. Dat betekent dat de gemeente goed moet motiveren, waarom er geen andere mogelijkheden zijn dan voor deze te kiezen, in lijn met de zonneladder. Maar dat gold voorheen ook al, namelijk dat we altijd vragen in het kader van de verordening of er sprake is van zorgvuldig ruimtegebruik.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Alleen, ik zie nu bij de argumenten die door een gemeente worden aangedragen, dat zij verwachten dat het aantal beschikbare bedrijfsdaken in 2030 niet realistisch is en dat zij nu eenmaal voor 2025 die vergunningen verleend moeten hebben. Zijn dit soort redeneringen, misschien even los van het voorbeeld, echt voldoende voor de provincie om zo'n zonneladder te kunnen toepassen? En wordt dit nu onder de TAM-verordening ook daadwerkelijk strenger? Of blijven gemeentes de kans krijgen om er op die manier omheen te manoeuvreren?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Gemeentes zullen altijd aan moeten geven waarom er sprake is van zorgvuldig ruimtegebruik. En ik denk dat alle gemeentes in Brabant ook wel weten hoe ze dat aan kunnen tonen. Dus als wij de stukken voor ons krijgen, kijken we daar ook naar. Is het zorgvuldig aangetoond of niet? In een aantal gevallen, waarin wij er niet van overtuigd zijn, hebben we de laatste tijd ook beroep ingesteld. Dat ging nog over de oude wetgeving onder de WRO. En op het moment dat deze regelwijziging in werking treedt en de overgangstermijn is afgelopen, zullen we ook daadwerkelijk kijken of de projecten allemaal voldoen aan wat we dan over de zonneladder met elkaar afgesproken hebben.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, u zegt, dan gaan we ernaar kijken. Maar er zou nu al strak naar gekeken moeten worden. Ik vind het eigenlijk wel een discutabele gang van zaken. Ik heb hier eerder een keer vragen over gesteld bij andere projecten. Dan werd er bijvoorbeeld door het college aangegeven, het landbouwperceel ligt dicht bij een snelweg en als het dicht bij een snelweg ligt, dan valt het binnen de kaders van zorgvuldig ruimtegebruik. Is het onder de TAM-verordening niet de bedoeling om nu echt wat strakker te gaan kijken naar dit soort toch wel makkelijke redeneringen? En wanneer is het voor dit college eigenlijk zorgvuldig?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Het is zorgvuldig als het voldoet aan de regels zoals we ze met elkaar vaststellen in de verordening. Als u het heeft over gebruik nabij een snelweg, dat is nou precies een van de voorbeelden die de minister ook in de Kamerbrief heeft genoemd. Het komt regelmatig voor dat gronden in de buurt van de snelweg nog de bestemming agrarisch hebben, terwijl het onmogelijk is om die gronden nog agrarisch te gebruiken. Dus in dat soort zaken is vaak ook de vraag, is er hier dan nog sprake van het plaatsen op agrarische grond, of is het juist een heel goed geschikt gebruik van de grond, omdat je er geen andere dingen mee kunt doen? Maar al dat soort afwegingen zullen wij zeker meenemen als er nieuwe plannen komen. Nogmaals, lopende plannen vallen onder de overgangstermijn en nieuwe plannen zullen moeten voldoen aan de verordening. Daarbij zullen wij, zoals dat afgesproken is in de afspraken met het Rijk, echt heel die ladder aflopen om te kijken of er echt sprake is van zorgvuldig ruimtegebruik.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dan had ik nog een vraag van 50PLUS over delegatie. Dat is zeker een bevoegdheid waar je niet zomaar lichtzinnig gebruik van moet maken. In dit geval heeft het ook met praktische uitvoerbaarheid te maken. Het is juist de vraag vanuit de gemeenten, of de provincie bereid is om voorbereidingsbesluiten te gaan nemen. Er zit een soort leemte in de wet, waardoor het heel lastig is voor gemeenten om meteen in een omgevingsplan goed op te kunnen nemen dat er een andere bestemming aan een bepaald perceel gegeven moet worden. Dus het is ook echt een vraag vanuit gemeenten. Zij vragen of wij als provincie bereid zijn om daar dan een voorbereidingsbesluit te nemen, zodat zij intussen samen met de eigenaar kunnen kijken wat een goede nieuwe bestemming voor het perceel is. En dan is het in de tijd het meest handig als GS dat voorbereidingsbesluit kunnen nemen. Anders gaat er toch wat tijd overheen, voordat we dat met PS zouden kunnen bespreken. Dus is echt een vraag vanuit de praktijk, die bedoeld is om een leemte in de wet goed met elkaar op te lossen. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. En dat gezegd hebbende, sluit ik de beraadslagingen over dit voorstel. Voordat ik de vergadering schors voor vijf minuten vraag ik de griffier om op de stembel te drukken, want we gaan richting de stemming. Ik verzoek u uw sprekerspas alvast in de microfoonpost te stoppen en deze daar ook even te laten, dan kunnen we ons klaarmaken voor de stemming. Blijf in de buurt. Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

Schorsing

Stemming

De **voorzitter**: Dames en heren, wilt u plaatsnemen? De vijf minuten zijn voorbij, we zijn nu zeven minuten verder. Ik heropen de vergadering. Op de microfoonpost voor u ziet u bovenaan per stemming in beeld over welk besluit gestemd gaat worden. U ziet zoals altijd drie knoppen, voor, tegen en onthouden. Onthouden kan slechts op grond van artikel 28 van de Provinciewet. Ik heb daar geen meldingen van gekregen, dus ik ga ervan uit dat dat ook niet van toepassing is. U kunt uw stem nog wel wijzigen zolang de stemming nog niet is gesloten. Na ieder onderwerp geef ik u de gelegenheid om een stemverklaring af te leggen. Als u een stemverklaring aflegt, ga ik ervan uit dat u dat namens uw fractie doet. Mocht dat niet

het geval zijn, dan ga ik ervan uit dat u dat even specifiek meldt. Dat gezegd hebbende, gaan we naar de stemmingen. Als eerste is aan de orde Ontwerpbesluit Statenvoorstel 21/24, de slotwijziging 2024. De stemming is geopend. Er zijn nog vier stemmen niet binnen. De Partij voor de Dieren heeft ook nog niet kunnen stemmen. Ik ga gewoon vragen hoe de heer Minkels had willen stemmen en wat de Partij voor de Dieren had willen stemmen. En dan ga ik de rest samenvatten. Meneer Minkels, voor of tegen? Partij voor de Dieren? Dan zijn de fractie van de PVV en de fractie van JA21 tegen. De rest is voor. Dus het voorstel is aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Gremmen, Hamerslag, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Rutjens, Sluiters.

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan wacht ik heel eventjes met het vervolg, om te kijken of dit nog gefixt wordt. En anders gaan we het op een andere manier doen. Ik stel voor dat we gewoon verder gaan en dat we de rest van de stemmingen ook op deze manier doen. Ik vraag aan de Partij voor de Dieren en Forum voor Democratie wat ze gestemd willen hebben en dan vatten we het op deze manier samen. Misschien kunnen we verder gaan naar de volgende stemming en dat is de Eerste wijziging verordening Commissie Regionaal Overleg Luchthavens Budel en Seppe. Dat zijn twee verschillende besluiten. Als eerste is aan de orde Ontwerpbesluit I Statenvoorstel 66/23 Eerste wijziging verordening Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Budel Noord-Brabant. Dat is de eerste die aan de orde is. Ik hoop dat ik dan nu de stemming kan openen. Ja, de stemming is geopend. Dan sluit ik de stemming nog niet. Ik vraag aan de heer Minkels wat hij beoogd had te stemmen. Tegen. En Partij voor de Dieren? Voor. De enige tegenstem komt van Forum voor Democratie. Alle anderen hebben voorgestemd. Daarmee is Ontwerpbesluit I aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen heeft gestemd het lid: Minkels.

De **voorzitter**: Dan breng ik Ontwerpbesluit II in stemming. Dat is dan hetzelfde, maar dan voor luchthaven Seppe in Noord-Brabant. De stemming is geopend. De stemming is nog niet gesloten, ik ga eerst naar Forum voor Democratie. Tegen. Partij voor de Dieren? Voor. Er is ook hier een tegenstem uitgebracht door Forum voor Democratie en de rest is voor. Daarmee is het voorstel aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen heeft gestemd het lid: Minkels.

De **voorzitter**: Dan geef ik de ruimte voor een stemverklaring. Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? Nee, dat is niet het geval. Dan ga ik naar het Statenvoorstel over de TAM-omgevingsverordening regelwijziging 1. De stemming is geopend. Kan de VVD-fractie zich een beetje rustig houden? Deze stemmingen zijn gedaan. Dus dan kijk naar de heer Minkels en de Partij voor de Dieren. Dan heb ik tegenstemmen van de Partij voor de Dieren, van Forum voor Democratie, van BBB en van 50PLUS. De anderen hebben voorgestemd. Daarmee is het voorstel aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden:

Van den Broek, Buiks, Deckers, Gremmen, Van Hattem, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Damen, Van Dommelen, Hamerslag, Havermans, Minkels, Van Nostrum, Putman, Rijvers, Tolsma, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? De heer Van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Dank u wel. Voorzitter, de BBB heeft tegengestemd, ondanks dat er meerdere zaken in staan die wel onze goedkeuring krijgen. Echter de 2000 hectares overbegrensde natuur kan dat niet. Aan de gemaakte afspraken uit het verleden dat de gronden terug moeten naar de huidige eigenaren, willen wij niet tornen.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Wij danken de gedeputeerde voor het actief zoeken naar middelen voor de natuur. En er staan zeker goede punten in de TAM. Maar we hebben toch tegen gestemd, want wij vinden dat die middelen er allang hadden moeten zijn en dat er niet moet worden bekibbeld op de natuur.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar 50PLUS, de heer Brouwers.

De heer Brouwers (50PLUS): 50PLUS heeft tegengestemd. Niet zozeer op basis van het antwoord van de gedeputeerde, maar vanwege het feit dat er weer een stuk bevoegdheid naar GS gaat. Daar zijn we principieel op tegen. En wat ik al zei, we laten ons niet tam maken.

De **voorzitter**: Zijn er nog anderen? Ja, de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Onze fractie heeft voor gestemd ondanks dat er een kleine delegatieoverdracht in zit, die zoals de gedeputeerde aangaf slechts zeer beperkt en praktisch van aard is. En verder, zoals collega Rutjens straks al zei, het glas is halfvol. Dit is een kleine stap in de goede richting.

De **voorzitter**: Dank u wel. Zijn er nog anderen die het woord willen? Dat is niet het geval.

Hamerstukken

57/24 Vijfde wijziging Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning Provinciale Staten Noord-Brabant 2018

56/24 Notulen vergadering Provinciale Staten 18 oktober 2024

58/24 Notulen vergadering Provinciale Staten 1 november 2024

59/24 Lijst Ingekomen Stukken Provinciale Staten 13 december 2024 (periode 12 september 2024 tot en met 6 november 2024)

De **voorzitter**: Er zijn een aantal voorstellen, waarbij ik me kan voorstellen dat we dat bij acclamatie doen. Dat is ontwerpbesluit Statenvoorstel 57/24 Vijfde wijziging Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning, ontwerpbesluit 56/24 Notulen van 18 oktober, ontwerpbesluit 58/24 Notulen van 1 november en 59/24 Lijst van ingekomen stukken van 13 december. Ik neem aan dat u daarmee akkoord bent? Dan zijn deze bij acclamatie aangenomen. We komen langzamerhand richting het einde van de vergadering.

Sluiting

De **voorzitter**: Ik wijs u nog eventjes op de tentoonstelling die hier beneden is, de expositie over femicide. U bent daar via het dagbericht op gewezen. Er zijn ook een aantal mensen aanwezig, waar u, als u daar behoefte aan zou hebben, zo meteen het gesprek mee kunt voeren. Verder dank ik eenieder voor zijn of haar inbreng. De eerstvolgende vergadering is op 31 januari volgend jaar. Laat uw sprekers- en stempasje liggen. Ik nodig u uit voor het kerstdiner, vanaf 5 uur start de inloop en om 6 uur begint het echt. Ik zie u graag later. Tot dan.

De voorzitter sluit de vergadering om 15.42 uur.